

Izhaja ob 4 jutraj.
Stane celoletno . . . 180 K
mesечно 15
za mesec osemletje 900
za inozemstvo . . . 40
Ogled na vsak dan v čine
stolpca (33 mm) 2 5
mal oglasi do 30 mm
stolpca (33 mm) . . . 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72
Upravništvo:
Sodna ulica št. 6
Telefon št. 33.
Ražun kr. pošt. obč. urada
šte. 11822

Ljubljana, 12. marca.

V ustavnem odboru se je danes pričela razprava o razdelitvi države. S tem stopa tudi vprašanje avtonomije neposredno pred ustavodajalca. Ni dvoma, da se bo krepka večina ustavnega odbora in pozneje plenarna konstituenta odločila za unitarizem in da bodo avtonomno-federalistični naklepi propadli. Značilno je, da stranke, ki so dosedaj visoko vihtele prapor avtonomije, že iščejo kompromisne rešitve in vztrajajo na svojih velikih programih pravzaprav le še, da bi jih prav poceni prodale. Tako vemo o naših klerikalcih, da z verno iščejo poti, ki vodi k ministrijskim klopem in da ponujajo za kancelarograf in za »časno formulo« zedinjene Slovenije celo svojo skledo avtonomistične leče. Prof. Šurmina vidimo odhalati iz Beograda v Zagreb z demokratskimi predlogi o razdelitvi države na oblasti in v ustavnem odboru se po svojem pooblaščenem ministru Drinkoviću javlja sam predsednik hrvatske seljačke republike Radić ter govori le še o socialno-gospodarskem programu. Preobrat je torej ogromen. Prihaja pa od tega, ker so se separatisti že do dobra prepričali, da njihova avtonomistična gesla v narodu niso našla skoraj nikakega odziva in da je bitka v konstituenti izgubljena, predno se je prav pričela.

Ko gledamo ta razvoj, vedno bolj spoznavamo kako deplesiran je bil nastop onih 43 slovenskih kulturnih delavcev, ki so se čutili poklicane, da se enkrat dvignejo glas za avtonomijo v trenutku, ko se inspiratorji te akcije, slovenski klerikalci, že umikajo s pozornišča. Spoznanje da so se dali speljati na led, je danes med tistimi, ki so iz politične desorientiranosti podpisali izjavo, vse splošno in zato je razumljivo, da naknadno skušajo svoj nepremišljen korak pred seboj in pred javnostjo opravičiti. Sem spadajo »opazke«, ki jih je pred nekaj dnevi priobčil svetnik A. Lajovic, ki skuša dokazati, da je avtonomična izjava kulturnih delavcev izliv nekake idealističnega naziranja ... naše narodno življenje, medtem ko naši navri o obliki našega državnega in narodnega jedrinstva izvirajo iz materialističnega presojevanja naših prilik. Ta zagovor je tembolj pikanten, če pomislimo, da so pri izjavi kot avtorji sodelovali poleg klerikalcev baš predstavitelji materialističnega naziranja in da je izjava izšla v reviji, katere redaktorji bi odločno protestirali, ako bi se jih hotelo šteti med protivnike Marxovih naukov. Še slabša je druga obrambna pozicija g. Lajovica. Ona namreč, v kateri se čudi, da je naš list tako ostro nastopil proti avtonomizmu, ko smo se po drju. Zerjavu vendar proglasili za »bratitelje krepke avtonomije«. Med onim, kar zastopamo v »Jutru« in med zahtevam drja. Zerjava pa nikakor ne obstoje »ono« interesantno» nasprotje, o katerem govori gospod Lajovic, ki bi svoje trditve gotovo ne bil zapisal, da je prečital, kaj je dr. Zerjav napisal o avtonomiji, katere bratitelji smo. To bi se bilo tem lažje zgodilo, ker se nahajajo dotična izvejanja v istem članku, iz katerega je g. Lajovic izrezal svoj citat...

G. Lajovic nam slika kulturne delavce kot idealiste, ki so ne brigajoč se za prakso življenja in politiko dneva, hoteli reči, da se mora narodova individualnost spoštovati in so to na kratko izrazili z besedo o avtonomiji, češ, kaj to konkretno pomeni, kako naj to izgleda — za to se pobrigajte drugi. Vi praktični politiki. Mi moramo reči, da ne akceptiramo tega testimonia paupertatis.

Radić v ustavnem odboru

Beograd, 12. marca. (Izv.) Po seji ustavnega odbora se je sestel ožji odbor, da sporazumno reši vprašanje administrativne razdelitve države. Poel. Demetrovič poroča o svojem razgovoru z dr. Šurminom in predlaga, naj se razprava odgodi do ponedeljka, ko se Šurmin vrne iz Zagreba. Dr. Drinković izjavi, da Šurmin ni bil oficijalni predstavnik narodnega kluba. Zahteva zgodovinske meje pokrajin in odklanja Demetrovičev predlog. Nato izjavi Drinković: »Pooblaščen od Radića izjavljam, da so Radić in tovariši pripravljeni sprejeti politični program Narodnega kluba in priiti v konstituento, ako se sprejme socialno-gospodarski program seljačke stranke.« Drinković konstatira dalje, da Narodni klub in Radićeva stranka soglašata v vprašanju manorhije in misli, da bi bilo potrebno, da se sprejme Radićev socialni program in v gotovem oziru tudi socialni program komunistov.

Republikanec Gjonović izjavi, da je Drinkovićeva izjava spravila njegovo republikansko stranko v popolnoma nov položaj. Radićevo republikanstvo teži torej predvsem za ekonomskimi zahtevami, dočim mu je republika postranska stvar. Njemu pa je naspotno najvažnejše vprašanje državne forme, čeprav nikakor noče spravljati v nevarnost državnega edinstva. Ako država ne bo republika, izjavi Gjonović, potem moja stranka ne bo cepnila v politiko Drinkovića in Radića, ki zahtevata pokrajinsko razdelitev države. Odločno sem tudi proti temu, da bi se Črna gora odcepila od Srbije.

Svetislav Popović (demokrat) potrди navedbe Demetroviča o razgovoru s Šurminom in izjavi v podporitev, da so se sporazumeli s Šurminom tako glede uprave, kakor tudi samouprave. Dr. Laza Marković se strinja z Demetrovičevim načrtom. Seja je bila zaključena ob pol 13. uri.

Obnovitev Turčije

Rim, 12. marca. (Izv.) Londonski poročevalec Agencije Stefani javlja: Londonska iztočna konferenca je sklenila: 1.) obširne gospodarske koncesije Turčiji; 2.) zavezniki bodo zapustili Carigrad in odstranili iz njega svoje čete tako, da se s tem mesto vrne Turčiji; 3.) turški delegati vstopijo tudi v dardaneljsko kontrolno komisijo; 4.) Smirna bo avtonomna in skoraj samostalna, imela bo guvernerja, ki bo kristjan, sułtana bo plačevala letni tribut. Ti sklepi so bili oficijalno sporočeni Grkom in Turkom. Oboji so odgovorili, da bodo obvestili svoje vlade. V resnici so pa oboji delegati zasebno že poprej vedeli za sklepe zaveznikov in so svoje vlade o tem informirali. Sodj se, da značijo sklepi londonske konference velik uspeh angleške politike, ki bo zlasti Smirno spravilo popolnoma pod območje Anglije.

Kulturni delavci so dolžni in gotovo tudi sposobni gledati realno na dogodke in prilike in se ne smejo izpostaviti očitku, da niso vedeli, kaj so razglasili. In kadar svarijo pred uničevanjem »narodove individualnosti« (tudi to je jako nejasno povedano), se ne smejo zadovoljiti s tem, da ne vedo naštetih drugih sovražnikov slovenske individualnosti, nego ljudi z »materijalističnimi nazori«, ki trde, da jezik ni drugega, nego navadno občilo in ki predlagajo, da prevzamemo Slovenci srbohrvaščino. Poskus g. Lajovica naš nastop proti avtonomizmu reducirati na staro »avstrijsko mentalitet«, ki je na vsa vprašanja gledala skozi prisrčno domačega strankarskega intere-

sa, pa smemo pač z zamahom roke zavrniti. Mi menimo, da bi bilo za vse prizadete podpisnike izjave boljše, da gospod Lajovic svojih cpazk ni napisal. Njegova utemeljitev je znova pokazala, kako malo stvarnih razlogov je bilo merodajnih za podpis in kako osnovana je bila naša trditve, da se je večina podpisnikov dala navno speljati na — led. Edina sreča je, da je izjava naših 43 padla pod mizno in je niti široka jugoslovenska javnost ni opazila. — ker so se razmere medtem tako obrnile, da klerikalci te rezerve ne morejo več uporabiti. Morda bodo sedaj iskali nove kaline zoper kancelarograf in za »zedinjeno Slovenijo«.

Ustavni odbor je razpravljaj nato o čl. 58, ki govori o odgovornosti ministrov. Na zahtevo ustavnega odbora se v ta člen vpletje stavek: »Za škodo, ki jo napravijo ministri z nezakonitim izvrševanjem svoje službe, odgovarjajo državi. Člen je bil nato sprejet soglasno.

Sledi debate o členu 61, ki govori o pravici upravne oblasti, da izdaja potrebne uredbe na podlagi zakonitega pooblaštila. Sima Marković (komun.) in klerikalec dr. Dolibič govorita contra, socialist Divac pa izrazi željo, naj bi se izdajale uredbe samo za prihodnji čas. Minister Trifković izjavi, da sprejme tudi predlog, da se morajo uredbe sklopati na zakone, na podlagi katerih so bile izdane. Člen 61 je bil sprejet z večino glasov.

Nato je Voja Marinković predlagal, naj se konstituenti sporoči, da odbor ni mogel v danem roku končati svojega dela ni naprosi za podaljšanje roka do konca meseca.

Beograd, 12. marca. Predsednik ustavotvorne skupščine je rok dela ustavnega odbora podaljšal do 21. marca 1921.

Rusko-poljski mir

Varšava, 12. marca. (Brezlično.) Kakor poročajo iz Rige, so mirovna pogodba podpisali prihodnji četrtek. Del pogodbe se že tiska.

Pred plebiscitom v Gornji Slezi

Berlin, 12. marca. »Lokalanzeiger« doznava iz Beuthna: V hotelu »Lomnitz«, sedežu poljske plebiscitne komisije, so angleške čete izvedle hišno preiskavo, pri čemer so našle mnogo strojníc in drugega materiala. Poljska delegacija bo morala hotel prejkone zapustiti.

Berlin, 12. marca. Državna zbornica je z 268 proti 49 glasovom neodvisnih izrekla vladi svoje zaupanje.

London, 12. marca. (Izv.) »Times« prinašajo iz Rige z datumom 11. t. m. zvečer: Revolucionarna vlada v Kronštadu je bila izvoljena dne 28. februarja na javnem shodu kronštadtskih delavcev in mornarjev. Članj vlade so štirje nižji mornariški častniki, štirje mornarji in dva delavca. Nova vlada je poslala sovjetski vladi v Petrogradu ultimatum in zagrozila, da bo, če ne dobi takoj povoljnega odgovora, v zvezi z raznimi tajnimi odbori, ki delujejo po vsej Rusiji, pobudila vstaško gibanje. Nova vlada se je tudi takoj obrnila na vse inostrane vlade s prošnjo za pomoč v živilih in medicamentih. Dr. Krasnaja Gorka je včeraj prešel v roke vstašev, danes so ga pa baje boljševiki zopet zasedli. Baje je vojaško operacijo vodil osebno Trockij, ki ima sedaj naslov »feldmaršala«. V sredo ni bilo artiljerijskega ognja med Kronštadtom in Petrogradom, v četrtek ob deveti uri zvečer se je pa zopet začel z največjo srditostjo. Petrograd je sedaj miren in revolucija v njem zatira. Drugi viri pa vedo povedati, da je fort Krasnaja Gorka zopet ali pa še vedno v rokah revolucionarjev. Vobče so vesti, ki prihajajo iz Rusije ne samo nejasne, marveč nasprotujejo druga drugi.

Profiboljševiška revolucija

London, 12. marca. (Izv.) »Times« prinašajo iz Rige z datumom 11. t. m. zvečer: Revolucionarna vlada v Kronštadu je bila izvoljena dne 28. februarja na javnem shodu kronštadtskih delavcev in mornarjev. Članj vlade so štirje nižji mornariški častniki, štirje mornarji in dva delavca. Nova vlada je poslala sovjetski vladi v Petrogradu ultimatum in zagrozila, da bo, če ne dobi takoj povoljnega odgovora, v zvezi z raznimi tajnimi odbori, ki delujejo po vsej Rusiji, pobudila vstaško gibanje. Nova vlada se je tudi takoj obrnila na vse inostrane vlade s prošnjo za pomoč v živilih in medicamentih. Dr. Krasnaja Gorka je včeraj prešel v roke vstašev, danes so ga pa baje boljševiki zopet zasedli. Baje je vojaško operacijo vodil osebno Trockij, ki ima sedaj naslov »feldmaršala«. V sredo ni bilo artiljerijskega ognja med Kronštadtom in Petrogradom, v četrtek ob deveti uri zvečer se je pa zopet začel z največjo srditostjo. Petrograd je sedaj miren in revolucija v njem zatira. Drugi viri pa vedo povedati, da je fort Krasnaja Gorka zopet ali pa še vedno v rokah revolucionarjev. Vobče so vesti, ki prihajajo iz Rusije ne samo nejasne, marveč nasprotujejo druga drugi.

Boljševiška propaganda v Jugoslaviji

PRAGA, 12. marca. (Izv.) Tukajšnji ruski list »Volja Resisti« objavlja vrsto dokumentov o sestanku glavnih boljševiških agentov v Evropi. Ta sestanek se je vršil v Bremenju. Za center propagande v Sloveniji in v Primorju se je dogovoril Trst. Za Italijo naj bi bil glavni poverjenik Karoly.

Beograd, 12. marca. V delavski zbornici je bila delavska konferenca ki ni bila ničesar drugega, kakor majhno komunistično zborovanje. Prisotni so bili tudi komunistični poslanci. Ker so taka zborovanja prepovedana, je mestna uprava, ki je bila o zborovanju pravočasno obveščena, zborovanje razpustila. Poslance so razpustili, druge udeležence pa so odvedli na policijo, kjer so jih zadržali v 12. 30. 00. 11. 35. 00.

Avstrjanci v Londonu

LONDON, 12. marca. (Izv.) Avstrijska delegacija je prispela v London. Kancler Mayr je v London priletel iz Pariza na aeroplana. Vožlj je francoski pilot, ki je med vojno ostrelil osem nemških letal. Seboj je prinesel program za gospodarsko obnovo Avstrije. Ta program predlaga, naj zavezniki odpuste Avstriji plačilo reparacij in dajatev raznih umetniških in drugih predmetov, dalje da dovolje, da se novi avstrijski dolgovi, napravljani za prehrano zemlje pri zaveznikih po vojni, Avstriji spregledajo ali da se njih plačilo odloži na dolgo dobo, končno da dobi Avstrija nove kredite. S temi finančnimi sredstvi naj bi se Avstriji omogočil nakup strovin in obnova industrije. Na Dunaju naj bi se sestavil nadzorstveni gospodarski svet velesil, ki naj bi imel polnomoč, da uredi gospodarska nasprotstva Avstrije z Jugoslavijo, Českoslovaško in Ogrsko.

V Londonu smatrajo, da se ta trenutek ne more govoriti o možnosti carinske unije med Jugoslavijo, Avstrijo, Česko in Ogrsko zaradi še živih narodnostnih nasprotij.

London, 12. marca. Po izvajanjih zveznega kancelarja dr. Mayrja na današnji seji konference se odgovoril Lloyd George, da so zavezniki pripravljene pomagati Avstriji, čeprav so njih lasina bremena izredno težka. Poseben komite izvedencev bo proučil želje zveznega kancelarja ter bo uspeh posvetovanj naznanil avstrijski delegaciji.

Riga, 12. marca. (Izv.) V Kijevu se vrše veliki boji z boljševiki. Srednja Rusija z Moskvjo je mirna, tam je oblast še trdno v boljševiških rokah. V Moskvi se je včeraj končal IX. soveški kongres. V sklepnem govoru je Ljening izjavil, da je uspeh sedanje politične situacije ta, da so se vse stvari v stranki zopet složile, in da je sedaj bolj ko prej potrebna kohezijska edinstvo, ker čas za demokratsko vlado še ni prišel in se mora še nadalje izvajati diktatura.

Varšava, 12. marca. Železničarji Nikolajske proge so se po poročilih iz Helsingforsa priključili protirevoluciji. Oborožena kmetaska četa je v Gačini uničila sovraženo polk. Po vsej Rusiji se zbirajo kmetaske čete in napadajo komuniste.

Berlin, 12. mar. »Morning Post« javlja iz Helsingforsa, da bihejo uporniki srdite boje pri Narvi na obeh bregovih Njve. Protirevolucionarji so staveli sovjetskim oblastem v Petrogradu ultimatum, ki poteče že danes.

Berlin, 12. marca. Kakor »Lokalanzeiger« poroča iz Kodanije, se stavke v Moskvi širijo. Po vesteh iz Stockholma se boji med rdečimi četami in stavkujoci mi na dnevnem redu iz Bele Rusije javljajo o naraščanju protiboljševiškega gibanja.

Bolgarske intrige ob naši meji

Zagreb, 12. marca. »Kriev« poroča iz Beograda: Iz Prota javljajo, da se je v zadnjem času opazilo, da neke problematične osebe odhajajo iz krajev, ki so po mirovni pogodbi pripadli naši kraljevini, v Soliju, kjer jih kompetentni faktori lepo sprejemajo. Dognano je, da jih oblastva vpisujejo med komitase, katerih organizacije nameravajo spomladi vdreti na naše ozemlje. Ta napad se pripravlja iz osvete proti kmetom, ki so lojalni naši državi.

Razmejitev na Reki

RIM, 12. marca. (Izv.) Včeraj so se nekateri člani jugoslovenske-italijanske komisije za razmejitev obeh držav s svobodnim mestom Reko vrnili iz Rima v Opatijo, kjer se je vršil drugi sestanek nekaterih članov jugoslovenske z nekaterimi člani italijanske komisije. Sklenilo se je, naj se delo obeh komisij nadaljuje in pospeši, tako da se meje z Reko določijo čim prej. Zađer je predlagan za svobodno cono.

Homatije v Albaniji

TRST, 12. marca. (Izv.) Sedanja albanska vlada je koncentrirala veliko čet na reki Orin, da udari z njimi proti jugoslovenski meji, zlasti v smeri na Debar. Vendar med Albancijami ni edinstva. Vsa Albanija razpada na pristaže raznih voditeljev in se nahaja v popolni anarhiji.

Rim, 12. marca. (Izv.) V londonskih krogih smatrajo položaj italijanskega zunanjega ministra Storce za omajnan. Italijanska zbornica bo preko velikonočnih praznikov razpuščena.

Dublin, 12. marca. (Reuter) Pet simfajnovcev je bilo radi voharstaje obsojenih na smrt na vešalah.

Beograd, 12. marca. Za armijskega komandanta v Zagrebu je določen bivši vojni minister general Hadžić, za šefa armijskega generalnega štaba pa polkovnik Nedić, ki je ta posel že prej opraviljal.

BEograd, 12. marca. (Izv.) Uprava monopolov je naročila na Nižozemskem za 30 milijonov dinarjev tabačnih listov za cigare, da omogoči tvornicam v Ljubljani in Zagrebu popolno poslovanje.

Svetovni dogodki.

Frelom med entento in Nemčijo je izvršen. Zavezniki se za sedle desni breg Rena in prenesele na novo mejo svoje carinarne. Ta odredba je ostra, toda ne more biti krajna. Evropski politični položaj se bo razčistil morda še tekom tega leta, baš zaradi raznih dogodkov, ki so počasnemu razvoju dali novo podbudo. Spor zaveznikov z Nemčijo zaradi reparacij se bo najbrže, vključ sedanjih napetosti, poravnal mirno, čim bo izvršen plebiscit v Zgornji Šleziji. Če bi se posrečilo odtrgati Šlezijo pri plebiscitu od Nemčije, potem bi bila posledica za Nemčijo podobna novi izgubljeni vojni, kajti vsa velika industrija bi bila navezana na inozemski premog — na poljskega (v Šleziji) in na francoskega (ob Saari). Šleski plebiscit je torej v nekem oziru prejudičialne važnosti za ureditev vprašanja o reparaciji in za vso likvidacijo vprašani, ki so v zvezi z versaillesko mirovno pogodbo, zlasti z reparacijami. Nemčija je izgubila vojno in prenehala je biti svetovna velesila, ostala je pa evropska velesila na eksponiranem mestu med zapadom in iztokom. Njena borba z entento pomeni, da si hoče ohraniti vsaj to mesto, ostreji se velikega dela vojne odgovornosti in obnoviti svojo velikansko industrijo, ententa pa hoče Nemčijo obdržati v obveznosti in s tem v položaju dolžnikov, ki zmore kvečjemu le obresti, kapitala pa eploh ne more pričeti odplačevati in ki s tem ostaja v vedni gospodarski odvisnosti.

Da obdrži Nemčija važno Oornjo Šlezijo, kjer se nahajajo svetovnoznane industrije, je napela vse sile. Dosegla je pri londonski konferenci, da se vrši glasovanje istočasno za obe skupini upravičencev, za one, ki sede doma v zemlji, in za one izseljenike, ki so odšli v Nemčijo in ki se sedaj vračajo v številnih posebnih vlakih v glasovalno ozemlje. Plebiscitna borba je izredno huda. Prišlo je opetovano do stavk, poborjev in pogromov. Obe stranki napenjata vse sile. Večina prebivalstva je poljskega rodu, toda zelo nezavedno je, navajeno na nemško gospodstvo; imponira ona nepobitna besnica, da je bilo nekdanj pod Nemcem življenje ceneje, jednostavnije, nego sedaj, pod vodstvom plebiscitnih italijanskih in francoskih čet; tudi vidijo, da je Poljska v raznih kalamitetah, katerih največja je gospodarska. Vse organizirane «višje» kole, ves kapital je na nemški strani, večji del inteligence in strokovnih organizacij delavstva; celo angleški komisar je stopil na nemško stran in napisal knjigo, da morajo šleski premogovniki ostati Nemčiji (sicer ne bo mogla plačati Angležem odškodnine!) Angleškemu vplivu se imajo Nemci zahvaliti za sklep londonske konference, da smejo nemški izseljeniki glasovati istočasno s Poljaki že prvi dan, ako prihajajo že sedaj v plebiscitno ozemlje desetisoči nemških glasovalcev, in nemški

ilustrirani listi prinašajo slike o obsežni organizaciji: Vsa Nemčija šiva za glasovalce slammjače, da bodo na njih spali v kvartirah po šolah, vsa Nemčija nabira darove, pošilja agitatorje... Kar se je godilo na Koroskem, to se ponavlja v obnovskih proporcijah na severu. Poljska obramba je obupna. Obrambne čete poljskih seljakov in dijakov hodi-jo od vasi do vasi, od moča do moča. Na čelu agitacije je preizkušeni poznanski borec Wojciech Korfanty. Či vse Poljske so danes obrnjene nanj. «Stročnica», ljudski list, se danes razširja v večstotisoč izvodih v Šleziji in anštatetom se list čita na shodih, v šoli, cerkvi, na ulicah, v trgovini, doma, pi: občini — izkratka povsod. Da smo mi na Koroskem imeli le desetino poljskega aparata, bi bila zmaga naša s 75 odstotki. Toda v Šleziji je izid zelo negotov, in — za vsak slučaj je ob meji pripravljena velika poljska armada. Kajti naj izpade šleski plebiscit kakorkoli, še s tem usoda Šlezije ni definitivno rešena in kaj pride po plebiscitu, danes ni mogoče vedeti. Morda celo večji oboroženi spopad med Poljaki in Nemci.

Knez Sapieha se je te dni vrnil iz Bukarešte, kjer je sklenil defenzivno konvencijo z Rumunijo proti boljševikom in si s tem zavaroval hrbet. Pilsudski je v Parizu dobil nekaj pomoči, čeprav ne toliko, kakor je pričakovala poljska javnost — toda dobil je orožja.

Poljsko-rumunska zveza je za nas važna, ker tvori drugo krilo ali nekak protitež Mali ententi. Ali pride do ožje zveze med obema skupinama, česko-jugoslovansko in poljsko-rumunsko, danes ni še gotovo. Vesnič sondira teren v Parizu, v kolikor je takšna zveza potrebna za nas, da se obvarujemo pred raznimi aspiracijami Bolgarov in Madjarov, ki jih imamo za hrbtom. O kakšnem ofenzivnem pohodu, o novi vojni in drugih neskladnostih, o katerih pišejo nekateri listi, pa seveda ni govora, ker ni pri nas nikogar, ki bi le izdaleka mislil na to, da bi se Jugoslavija hotela vmešavati v podjetja, ki je ne brigajo. Potrebno pa je, da imamo svoje zastopnike povsod in da se razne zveze okrog nas ne sklepajo brez nas ali celo proti nam.

Navajnejši svetovnopolični dogodki neposredne bodočnosti, važni tudi za nas — so: Dogodki v Rusiji, plebiscit v Šleziji in spor zaveznikov z Nemčijo. Od teh dogodkov pa ni odvisno le novo lice Evrope, marveč tudi njena gospodarska obnova. In tu smo zainteresirani, kakor vsaka druga država, ali pa še bolj.

TAM PREKO JE BEDA, TAM PREKO TREBA POMOČ! — ALI STE ŽE ČLAN «JUGOSLOVENSKE MATICE»?

Med ranjenimi srbskimi brati.

(Izvečki iz posameznih poglavij knjige dr. J. Ivana Oražna.)

I. Pot do Beograda.

... Bobile hiti viak naprej... vozovi hreče in ječe... meni se pa dozdeva, da čujem težko hropenje hrvaškega naroda, da slišim ječanje teptanega ljudstva... moji duši se dozdeva, da sliši daljne, dalnje petje — petje neštevilnih, krepkih in svobodnih zborov. Dozdeva se mi, da je petje junakov, pesem tolažbe: čuj, Dušane, Tebe vojska zove! — Bila je mrzla noč, a v naših dnih in srcih kipele so vroče želje za zmago nesrečnega srbskega naroda nad sto in stoletnim sovragom Turčinom.

V trenutku se je razgrnila pred nami vsa tako slavna in potem tako nesrečna zgodovina tega naroda. Reke krvi, neštete tisoče svojih sinov si žrtvoval za dosego svoje svobode...

II. V Beogradu.

Nekdanj, za časa turške vlade nad Srbijo, je bil Kalimegdan goli grič, kjer so se sprehajali turški krvniki med svojimi srbskimi žrtvami. Ta grič je bil Golgota srbskega naroda; tu sem so vlačili junake, ki niso

hoteli upogniti svojega tilnika pred azijskim barbarom, tu sem so gonili srbske matere, ki so vedno in vedno rodile samo junaške borilce za srbsko svobodo... Na Kalimegdanu pa je zrastle krasno drevje... Dozdeva se ti, da šepče o srečni bodočnosti srbskega naroda... o lepših dneh vseh teptanih... in čisto jasno razločiš resen glas, da noben, in tudi najmanjši narod ne pogine, če si svoje smrti sam ne zakrivi.

III. Pot do Niša.

... Ves narod daruje in srbske matere doprinašajo tiho in nemo silne, strašne žrvice... Svoje tuče pa ne pokaže nihče zavistnemu svetu. Svet naj ve, koliko trpi plemeniti srbski narod.

IV. Niš.

Turški paša je zapovedal, da se odsekajo vsem mirnim Srbom glave in se vzdajajo v stolp kot svarilni opomin vsem, ki bi se hoteli še kdaj dvigniti proti barbarom. In tako so gledale te mrtve glave še desetletja trpljenje naroda, ki je videl v njih le podvig in opomin k vedno se ponavljajočim vstajam.

VI. Srbskim ranjenecem.

Strta in uničena je bila pred petstoletno moč in slava Vaših pradedov

Iz ustavnega odbora.

BEOGRAD, 10. marca. (Izv.) Današnja seja ustavnega odbora se je pričela ob 9. dopoldne. Predsednik dr. Ninčević je razglasil, da je medstrankarska konferenca imela včeraj sejo, na kateri se je razpravljalo o še neresenih členih, posebno o sedmem poglavju, ki govori o upravnih oblastvih.

Sledi razprava o čl. 86, o katerem je bil dosežen sporazum. Ljuba Jovanović čita novo stilizacijo, ki se glasi: V slučaju vojne ali splošne mobilizacije, more narodno predstavništvo za ves državni teritorij, v slučaju oboroženega upora pa za posamezne dele države začasnno s posebnim zakonom ustaviti državljanske pravice, društveno, zborniško in kolektivno pravo, svobodo kretanja in pisemsko in teleonsko-telegrafsko tajnost. Komunisti Marković je proti temu predlogu, češ da je nepotreben. Člen je bil sprejet z večino glasov.

Pri razpravi o sodnih oblastvih je ministar za konstituanto Tričković pristal imenom vlade na to, da se izpusti odstavek 3. člena 70. Člen 70, ki je bil sprejet soglasno, se sedaj glasi: Sodniki so neodvisni v izreku inju sodb. Oni ne stoji pod nobenimi oblastmi, ampak sodijo po zakonu.

Kato izjavi Ljuba Jovanović, da je bil večeraj dosežen sporazum glede členov 61, 67, 68 in 69. Prečita se prvi odstavek člena 57, ki je bil odbit. Ista tako je bil odklonjen člen 58. Člen 59 je bil sprejet in se glasi: Ministri morajo biti obtoženi tako za črta svojega službovanja, kakor tudi še 5 let po odstopu. Predlogi za obtožbe ministrov morajo biti pismeni in obtožba točna. Kadar obtožuje ministar narodno predstavništvo, se odloča o njegovi izročitvi z dvotretjinsko večino navzočih poslancev.

Istotako je bil sprejet člen 60, ki se glasi: Ministre sodi državno sodišče, ki obstoja iz 6 državnih svetnikov in 6 kasacijskih sodiščev, ki se izberejo s kockami. Temu sodišču predseduje predsednik kasacijskega sodišča. Za one čine, za katere ni kaznen določena v zakonu, velja zakon o ministrski odgovornosti. Podrobnejše odredbe o odgovornosti ministrov se odrede s posebnim zakonom.

Člen 80 se sprejme in se glasi: Predsednik in polovica članov glavne kontrole morajo biti diplomirani juristi, ostali člani pa morajo biti bivši finančni ministri ali vsaj 10 let ukazno službovalci osebe finančne stroke. Prihodnja bo v soboto.

Po seji ustavnega odbora se je vršil sestanek ožjega odbora, ki je razpravljal o sedmem poglavju in drugih še neresenih členih.

BEOGRAD, 11. marca: Na današnji seji ustavnega odbora se je vprašanje vojnih sodišč odgodilo, ker vojni ministar ni hotel pristati na to, da bi se vojska sodišča tako tredila, kakor redna. Pri debati o členu 62. (oblastvena ureditev države) je nastopil poslanec dr. Miladinović za samostojnost Srema, ki se ne more držati v skupnosti s Hrvatsko in Slavonijo. Napada Zagreb, češ da je to uradniško mesto, in pravi, da namestila narodni klub razdeliti državo v sedem držav, kar pa bi bilo povsem neupravilno. On zahteva centralizem. Posl. Gionović zahteva, da se ne sme ozirati na zgodovino in da se mora ustvariti za vse države enotno zakonodajstvo. Dr. Laza Marković zahteva edinstvo države in samouprave. Posl. Voja Veljković za-

hteva, naj se tredi država brez oziroma na zgodovinske in plemenske momente. Posl. Juraj Demetrović se strinja s predlogom predgovornika in zahteva, naj današnje županije, občine in srezi ostanejo, manjše občine pa naj se same odločijo, kam hočejo pripadati. Zahteva, da se obdrže današnje pokrajinske administracije, ker je treba računati z eventualno nezadovoljnostjo naroda, če bi se napravila parcelacija. Posl. dr. Šurmin pravi, da hoče narodni klub edinstveno, nedeljivo državo, ki ne dopušča nobenih protivnih tendenc. Dalmacija se mora iz gospodarskih in prometnih razlogov priključiti Hrvatski, ako hoče. Dokazuje potrebo večjih pokrajin in smatra, da tega vprašanja, ki je tako važno, ne smejo reševati samo demokrati. Iz govora posl. Demetrovića je razvidno, da tudi nekateri demokrati vidijo, da je obstoj države nemogoč, če se izvede član 62 tako, kakor ga je predlagala vlada. Minister za konstituanto predlaga, naj bi to vprašanje preložil poseben pododsek.

BEOGRAD, 10. marca. (Izv.) Današnja dopoldna seja je po seji ustavnega odbora: vršila seja redakcijskega odbora, kjer se je stiliziral člen ustave, ki dovoljuje skupščini, da z zakonom pooblasti vlado za namen: v okviru pooblastilnega zakona. Da bi se ta določba ne zlorabila, se je dodalo, da mora skupščina tak zakon celoma ali deloma ukiniti z resolucijo.

Popoldne je bila seja demokratskega kluba, na kateri se je obravnavalo vprašanje vojnih sodišč. Sklenjeno je bilo, da vojna sodnja sicer ostanejo, da pa se jim mora garantirati popolna neodvisnost pritožbe, ki morajo iti na civilno kasacijsko sodišče.

BEOGRAD, 11. marca. Radikalni klub je na svoji današnji seji razpravljal o samoupravnih oblasteh. Klub ostane pri svoji administrativni razdelitvi po občinah, srezi in okrožjih, ki bodo večji, kakor so doslej. Oblasti se ustanovljajo samo na gospodarski podlagi in bodo imele svoje skupščine in več pravic, kakor dosedanje upravne enote.

Beograd, 11. marca. (Izv.) Danes je zboroval ožji odbor ustavnega odbora in razpravljal zlasti o členu 62, ki govori o administrativni razdelitvi države. Demokrat Juraj Demetrović je predlagal, naj se ta člen izdela na podlagi dosedanjih srezov, okrogov in velikih županij, ki pa naj se razširijo, oziroma povečajo. Predlog je bil od vseh strank jako simpatično sprejet, vendar pa se ni sklepalo o njem. Vsekakor pa se je glede administrativne razdelitve države doseglo znatno zblizanje med strankami in je upati, da bo jutri na podlagi Demetrovićevega predloga dosežen sporazum glede stilizacije tega važnega člena. Razprava o členu 81, ki govori o vojnih sodiščih, je bila odgodena.

Beograd, 11. marca. (Izv.) Minister dr. Kukovec se je danes ponoči vrnil in prevzel zopet posle svojega ministristva. Popoldne je poročal ministrskemu predsedniku Pašiču, nar kar je ta odredil, da se o referatu vrši debata v ministrskem svetu.

Minister dr. Kukovec je takoj po svoji vrnitvi iz Londona stopil v zvezo s finančnim ministrom zaradi nove uvozne carine, ker je to vprašanje z ozirom na stanje industrije pri nas nujno. Izdelati se imajo takoj nove

carinske postavke, ki naj štitijo našo domačo industrijo.

BEOGRAD, 11. marca. Demisioniral je poslanec Stunović, ki je zastopal kumanovsko okrožje.

Beograd, 10. marca. (Izv.) Koncar tega meseca se bo vršila skupščina Narodne banke. Akcionarjem se bo predložila bilanca; poleg tega se bo vršila diskusija o stanju našega dinarja na inozemskih trgih.

Politične beležke

+ Jugoslavija in rusko vprašanje. Ze lansko jesen so našo javnost razburjale vesti, da skušajo zapadne velesile pridobiti našo državo za sporazum proti boljševiški nevarnosti. Ze takrat je vsa jugoslovanska javnost tako zamisel odklonila kot neizvedljivo. Te dni pa, ko je v Rusiji opažati začetek velikega protiboljševiškega pokreta, se pojavljajo zopet enake vesti, ki so nastale najbolj zaradi bavljenja bivšega ministrskega predsednika Vesnića v Parizu. Govorice, da je Francija ponudila Jugoslaviji vojsko-politično in gospodarsko konvencijo pod pogojem, da sklene Jugoslavija enako konvencijo s Poljsko in Rumunijo. V koliko so te vesti resnične, se ne da ugotoviti, gotovo pa je, da mora tudi naša država zasledovati z največjo paznostjo razvoj ruskega vprašanja, pa naj se isto razvija v eni ali drugi smeri. Ko se je govorilo o veliki pomladanski boljševiški ofenzivi, ki bi se na vsak način odigrala v posredni bližini naših meja, je morala biti naša država ravnokot pripravljena, kot mora biti pripravljena danes, ko se vodi borba v Rusiji sami in bi se odmevi in posledice te borbe mogli dotakniti tudi naših meja. Eno pa je gotovo, tudi v svoji najstrožji nevtalnosti moramo biti pripravljani na vse.

+ Minister Drašković na Kosovem. Minister notranjih del Milorad Drašković je bil s svojim spremstvom v Skoplju navdušen sprejet ter je od tamkaj nadaljeval svojo pot v Prištino. Glasom brzozavnega poročila, ki ga je prejela beograjska vlada, so razne, večinoma arnavske deputacije zaprosile, uaj bi določeni rok za prostovoljno izročitev odmetnikov (hajdukov) podaljšal vsaj do 1. aprila. Kakor se nam javlja iz Beograda, je ministrski svet v smislu brzozavnega predloga ministra Draškovića prošnji delegacij v toliko ustregel, da se je rok podaljšal do 20. t. m. Minister nadaljuje svoje potovanje ter obišče tudi Djakovico in Prizren. Upati je, da bo ministrov potovanje blagodejno uplivalo na pomirjenje južnih krajev.

+ Italijanski socialisti proti Giolittiju. Iz Milana poročajo dne 10. marca: Kakor poroča «Corriere della Sera», je socialistično-parlamentarna skupina sprejela dnevi red, v katerem se izjavlja, da je sedanji kabinet kriv notranje-političnega položaja, in v katerem se socialistični poslanci pozivljejo, naj delujejo za kar najhitrejši padec vlade.

VIII. Ranjenec od Pričepa in njegova žena ter mati.

Teško mi je bilo pri srcu, a odgovoriti sem jima moral, da je njihov ljubljenec že pokopan par dni. Torej je umrl kot junak? — Da, kot junak! — Tedaj pa so se ženama zaiskrile oči, telesi so zravnali in ponosni sta mi rekli: «Hvala ti za poslednje besede, z bogom prijatelj!» In s trdimi koraki sta odšli. Bila je žena junaka, bila je mati junaka!

X. Pogreb iz okrožne bolnišnice. Cez nekaj ur pa sta prišla dva moža ter te odnesla v mrtvašnico... Zaradi ljubezni do tlačnih bratov si žrtvoval svoje mlado življenje... V Makedoniji pa bodo še pozni rodovi prepevali junaške pesmi, v katerih bo živel tudi tvoj spomin, vrli junak.

XXI. Junaški sin, junaški oče. Srbine, čuješ, strašne in velike so žrvice, ki jih morate doprinašati. Smilite se nam. — Tedaj nas je pogledal s svojimi krasnimi očmi, molčal še trenutek in nam potem rekel z odločnim glasom: «Mi moramo, da umiramo, ker smo šli, da osvobodimo domovino in brate, to pa ne gre brez smrti. ... Ne boj se oče, vse bomo storili, da dobiš sina ne-

pohabljenega domov. Dovolj ti je nesreče, da si izgubil starejšega sina. Teško bodeš prenašal izgubo. — E, težko, težko... a znaš, duša je trda, jaka, ona lahko mnogo pretrpi. Strme smo zrlji na očeta-junaka. Ti pa srbski narod, ne boj se za svojo bodočnost, dokler imaš take očete, take sinove!

XXV. Plemeniti srbski ženi.

Tvoje sestre, Tvoji brati so ginili in umirali v Stari Srbiji in Makedoniji. Neusmiljeni sovrag jih je moril in zastonj so bile vstaje Tvojih bratov, zastonj solze Tvojih sester. Tvoj nesrečni rod v teh zemljah je bil obsojen na smrt. Tedaj je pa za drhtela mala, a junaška Srbija v silni ljubezni do svojih teptanih sester in bratov in ves narod je zahteval, da izvrši krvavo daritev. In srbski narod si je postavil velikanske žrtvenike ljubezni, na katerih je daroval in žrtvoval vse najboljšje, kar ima — svoje sinove. Na bojnih poljih pri Kumanovem, Pričepu in Bitolju je zmagala ljubezen Srbije, ker njeni sinovi so tako vroče ljubili, da so s smehom in s petjem na ustnicah umirali. In rešeni so Tvoji bratje, Tvoje sestre!...

In kako so se veselili ranjenci Tvoje navzočnosti pri previjanju.

Razna poročila

ZAGREB, 11. marca. (Izv.) Danes je v tukajšnji državni bolnici umrl Dušan Lopasici, eden najstarejših hrvaških novinarjev. Lopasici je bil rodom iz Karlovca, kjer je urejal tamosnje lokalne liste in se tudi večino časa bavil z lokalno politiko.

SKADAR, 11. marca. Albanske vojske so končale z zmago opozicijskih elementov proti sedanji tiranski vladi. Novozvoljena albanska skupščina se sestane že 15. t. m. v Tirani. Sedanja vlada bo že te dni odstopila. Položaj v Albaniji je jako kritičen. Primanjkuje hrane in obleke. — Agenti princa Wieda razvijajo živahno agitacijo za vrnitev dinastije Wied na albanski prestol. Kot kralj Albanije naj bi bil proglašen najmlajši sin kneza Wieda. Proti temu načrtu so odločno nastopila mohamedanska plemena. Med katoliškimi in mohamedanskimi plemeni v severni Albaniji je prišlo že do krvavih spopadov.

Praga, 9. marca. (Izv.) „Česke Slovo“ javlja, da pogajanja poslancev švedske in Wintra s Poljaki niso imela uspeha, ker je poljska socialna demokracija zavzela stališče, sovražno negotovbi v tešinskem vprašanju.

Praga, 9. marca. (Izv.) Nemški parlamentarni klub na Češkem je poslal nekememu državnemu predsedniku Ebertu brzojavko, v kateri pravi: „Nemci v češkoslovaški republiki ostanejo v tej najtežji uri Nemčije zvesti zavezniki in se spominjajo bratov v rajhu.“

Oppeln, 10. marca. (Izv.) Prvi poletni vlaki z opravičenci za glasovanje v Gornji Šleziji so začeli prihajati. Zavezniki komisije vrše jako strogo kontrolo, pregledujejo natančno vse dokumente, vračajo brezobzirno vse neopravičene in vrše preiskave, da se ne vhitopla orožje. Vsi slavnosni sprejemni so prepovedani. Glasovalni opravičenci se zbirajo v koncentracijskih taboriščih, odkoder se pošiljajo v pristojne občine.

Gdansk, 9. marca. (Izv.) Višji komisar Gdanske general Haking je naslovil na Zvezo narodov spomenico proti vojaškemu mandatu Poljske nad Gdanskim, češ da bi imela Poljska v slučaju ruskega napada opraviti dovolj sama s seboj. V spomenici trdi, da Poljska hoče dobiti tak mandat ne zaradi tega, da brani v slučaju potrebe Gdansk, ampak zato, da bi uničila njegov narodni značaj.

Rim, 11. marca. (Izv.) V današnji seji poslanske zbornice je stavil poslanec Amendola predlog, da naj zbornica prihodnji tork začne razpravo o zunanji politiki vlade. Predsednik vlade Giolitti se je odločno protivil temu predlogu in izjavil, da mora zbornica predno bo razpuščena, oziroma predno gre na počitnice, rešiti še mnogo važnih stvari, vrhuteč je pa sedaj debata o zunanji politiki, ko je odsoten minister za zunanje zadeve, iluzorna. Pri poimenskem glasovanju je bil predlog Amendola z 201 glasom proti 150 odklonjen. Značilno za to glasovanje je, da se poslanci poednih skupin niso držali strankarske discipline, ampak glasovali svobodno. Položaj vlade je z izidom glasovanja jako omajnan, zlasti mnogo se komentira slučaj, da je v svojem govoru Giolitti rekel: „Predno bo razpuščena zbornica“, a je potem hitro popravil: „predno gre na počitnice.“

Rim, 11. marca. (Izv.) Kakor znan, je italijanska vlada izgnala grofa

Karolyja z vso rodbino. Toda ko so ga izročili v Trbižu avstrijski zandarmieriji, ga je ta čez nekaj časa vrnila nazaj italijanski obmejni policiji, ker avstrijska vlada ni dovolila grofu Karolyju bivanje na avstrijskih tleh. Tudi češkoslovaška vlada je odklonila Karolyjevo prošnjo za nastanitev v češkoslovaški republiki. Nato je grof Karoly prošil za nastanitev na Reki in pa v Švici, ali od povsod je prišel negativen odgovor. Tako se sedaj nahaja grof Karoly v italijanskem obmejnem komisariatu v Trbižu, a italijanska vlada ne ve kaj naj naredi z njim. — «Agenzina Volta» poroča, da je grof Karoly zaprosil italijansko vlado, naj ga kjerkoli v Italiji internira in naj obenem uvede najstrožjo preiskavo o njegovem delovanju v Italiji, ki bo brezdvomno dokazala, da so bile vse sumnje italijanske vlade neosnovane in da je on popolnoma nedolžen.

Rim, 11. marca. (Izv.) Grof Karoly je imel za časa svojega bivanja v Italiji intimitne zveze z nekim madžarskim duhovnikom, ki je živel v Italiji pod imenom Koch. Ko je policija izgnala grofa Karolyja, je tudi duhovnik Koch brez sledu izginil. Sele po dolgem iskanju ga je aretirala policija v Napolju. Pri aretiranjem duhovniku Kochu so našli precej korespondence, med njo tudi pisma, ki kompromitirajo nekega cerkvenega dostojanstvenika v Vatikanu. Koch je na zaslišanju izjavil, da ni

stala imela s Karolyjem nobenih zvez z italijanskimi prevratnimi elementi, ampak da sta obvevala le kot stara znanca.

Rim, 11. marca. (Izv.) „Giornale d' Italia“ javlja, da se je pod imenom Koch skrival znani madžarski politik monsijor Janoš Hoch, ki je bil za časa prevrata predsednik madžarskega narodnega sveta in je pred boljševiško revolucijo pobegnil pod tujim imenom v Italijo.

Genova, 11. marca. Tukajšnja policija je zaprla večje število tujcev, ki so na sumu boljševiške propagande. Skoro vsi so bili nastreljeni kot inženjerji v tukajšnjih podjetjih; med aretiranimi so štiri bivši tehnični nemški oficirji, trije ruski, dva madžarska in trije češki inženjerji. Policija ima baje v rokah dokaze, da so aretirani agenti ruske sovjetske vlade.

Rim, 11. marca. Ministrstvo za trgovino in industrijo je dovolilo, da smejo italijanski časopisi zopet izhajati redno na šestih straneh. Istočasno je določilo cene za novinski papir in sicer rotacijski papir 275 lir, za papir v polah 290 lir.

London, 10. marca. (Brezčiče). Iz Lisabone se poroča, da se je izpolnila splošna stavka. Stavkarji so proti raznim javnim postopkom izvršili napade z bombami.

Italijan o današnji Italiji.

Po slavospevih, ki jih poje Italija sama sebi izza novembra leta 1918., izza časa «največje zmage, ki jo je videl svet», zmage pri Vittorio Veneto, je jako zanimiva brošura Prezzolinija «Caporetto», kot redki dokument iz onega časa, ko se je Italija po katastrofi pri Kobaridu nekaj izluščila iz svoje običajne frazeologije ter resno in trezno razmišljala o svojih slabostih in vrlinah. Facit tega razmišljanja, ki ga nam podaja Prezzolini je za Italijo nad vse klavern, z druge strani pa jako poučen za one faktorje, ki imajo pripraviti da za bodoče odnose med našo državo in Italijo.

Svoja odkritosrčna razmotrivanja pričinja Prezzolini s tem, da ožigosa puhlost in lažnjivost italijanske žurnalistike. «Italijo podčavajo že stoletja sem same laži...» Zdelo se je, da je Italija vsaj v slavospevih svojih žurnalistov postala prva zemlja na svetu in italijansko bojišče središče evropske vojne. Države, kakor Srbija, katero je celo Anglija visoko cenila, se je blatilo in smatralo se je za duhovito in patriotično, voditi vojno s peresom proti zaveznikom, med tem ko se je Cadorna boril proti Avstriji z orožjem. V početku svojega dela razpravlja italijanski avtor splošno o vzrokih kobaridskega poloma in pride do zaključka, da ne gre za vojaško katastrofo vsled napačnih odredb generalnega štaba, ali izdaje, ali sovražne premoči, ampak za posledico moralnega razstroja države, ki se je nakrat pojavil v kritičnem momentu. Posebno poglavje osvetljuje nespo-

sobnost vrhovnega vodstva armade, ki takorekoč skoraj prav nič ni poskrbelo za vojaško pripravnost Italije. Prezzolini žigosa brezglavje in nesmotrenost generalnega štaba, naglašja, da mu je popolnoma manjkalo razumevanje za moralno razpoloženje armade, da je protežiral na škodo borcev mlade ljudi s političnimi in družabnimi zvezami, da je zapostavljal iz nerazumevanja za njihovo navdušenje dobrovoljce in sploh storil vse, da pobije prvotno vojno navdušenje. Ogorčeno opisuje brezvestnost italijanskega aktivnega oficirja, ki se je skrival v zaledju, v višjih komandah, rezervisti pa gonil v rov. Prizna pa, da so ravno mladi, agilni rezervni oficirji omogočili Italiji, da je ni sovražnik potolkel že prve dni.

V poglavju o italijanskem vojaku razkrinka laži vojnih korespondentov o laškem heroju «italijanski vojak ni nikdar bil in ni mogel biti junak... Naša zemlja je brez vsakih vojaških tradicij... Vojne ob ujedinjjenju se nam danes zde smešne. Ujedinjjenje Italije liči na terao v loferiji. Ne samo da Italija nima nikake vojaške discipline, manjka ji tudi vsaka državljanska. V ostalem pa vsak narod ima gospodarja, ki ga zasluži in vsak gospodar ima služabnike, kateršne si je izbral. Italijanski vojak ima jako malo vojaških vrlin; v napadu pokaže bojevitost, če ga vodi starešina, ki se žrtvuje, manjka mu pa popolnoma volja do dela, brezbrizen je, brez patriotizma, brez discipline, brez vesti za dolžnost. Res pa je, da izdrži napo-

re do točke, ki meji na pasivnito... Italijan ni heroj, ampak je rojen za pasivno žrtev. Svoj odpor proti vojni je pokazal dovolj jasno s tem, da so se celi oddelki protivili ukrcanju na bojišče; s tem da so se celi oddelki kolektivno sami pohabili; omenjam ogromno število dezertirjev, ki so prešli k sovražniku ali pa se skrivali s pomočjo civilnega prebivalstva v zaledju.»

Kukavištvo (imboscamento) označuje kot staro italijansko bolezen. Ki je našla svoj popoln izraz v vojski, ki zastuplja celo italijansko življenje; to je enostavno bojazen pred odgovornostjo. Skrivi se pred bojiščem človekom: ne izvršiti svojo dolžnost. Vse stroge odredbe v tem pogledu niso pomagale nič «zdrava država uduši kukavištvo z manj postavami.»

V posebnem poglavju govori o tem, kako so vojaške in civilne oblasti sal-tirale vojno; vojaške s smešnimi šikanami, civilne s svojo popolno nesposobnostjo, ki se niso mogle v svoji otrpljenosti niti najmanje akomodirati vojnim razmeram. Zaledje je demoralizirala fronta in fronta zaledje.

Za Prezzolinija je Italija država, ki je postala plen političnih kamor, ki imajo v uradništvu slepo orožje, da zadovolje svoje interese na škodo države. Povsod vlada brezvestnost, državna uprava mirno gleda, kako rujejo sovražni špijoni proti njej na njenih lastnih tleh. Indolenci državne uprave se je pridružila še razkrojevalna socialistična in klerikalna propaganda. Prezzolini postavlja vprašanje, od kot ta korupcija uradništva in vodečih političnih krogov, saj so vendar eni in drugi izšli iz širokih plasti italijanskega naroda, ki je baje tako izvrsten in inteligenten. V odgovor na to vprašanje vzame Prezzolini sedaj tudi italijanski narod pod nož svoje ostre kritike in mu negira v prvem redu bistroumnost, mu priznava samo gotovo prebrisano in takorekoč dober nos za ožebni interes. Nesrečo italijanskega naroda vidi Prezzolini v tem, da narod vrednost te svoje lokavosti precenjuje, kar ima za posledico, da ga nadkriljujejo drugi narodi z manjšo inteligenco, ampak z jačim značajem. Kot dokaz neinteligentnosti italijanskega naroda navaja Prezzolini vpliv, ki ga imajo širokoustneži in puhli govorniki v italijanskem javnem življenju. «Italijan vidi samo zunanost vsake stvari in pozablja na jedro. Ta ne posebno inteligenten narod je bil razven tega prepuščen popolni nevednosti» piše Prezzolini; od daleč izgleda, da ima Italija široko plast kultiviranega življa, zato so pa širši sloji prebivalstva neverjetno zaostali. «Barbarstvo in trogloditski mentalitet» naziva Prezzolini današnje kulturno stopnjo Italije. Italijanski narod, ako se ga posmatra z bližine, napravi utis naroda, ki ni zamenjarjen v eni ali dveh generacijah, ampak že od stoletij sem. Od tvojega nezaupnost do boljših krogov. Da je prišlo do tega, zato vidi vzrok Prezzolini ravno v nesposob-

nosti italijanskega naroda. Hi mu je onemogocavala znebiti se tiranije vodečih slojev. Ostro žigosa Prezzolini popolno neproduktivnost italijanske inteligence, ki je vtišnila duševnemu življenju svobodne Italije žig dekadence. Nič vredna in puhla je italijanska literatura, ki jo je porodila svetovna vojna, in vendar ta puhlost odgovarja vkusu današnjega Italijana. «Bombastične fraze, ki jih najdemo v naših najmodernejših romanih in novelah, se ponavljajo 7 pismih naših vojakov iz bojišča. Izgleda nemogoče, da bi človek govoril v retoričnih frazah, če se nahaja v rovu, smrt pred seboj, v rovu, ki se more spremeniti vsak trenutek v grob. Izgleda nemogoče: pa ravno to je prava Italija.» Prezzolini završuje svoje delo s poglavjem, v katerem govori o nekem malo poznanim sloju italijanskega naroda, sloju resnih, poštenih, iskrenih in sposobnih ljudi na malovažnih položajih. Na ta sloj postavlja svoje upde na bodočnost Italije. Od njih pričakuje preustroj italijanske mentalitete in javnega življenja. Upa, da bo resnost položaja njih število pomnožila, da bodo oni popravili mnenje, ki ga ima inozemstvo o Italiji, ki je najprej vodila eno leto dvoletno politiko, se zrušila potem in morala prositi tujce na pomoč v obrambo svoje hiše. Kako malo pa Prezzolini sam veruje v resnost svojih nad, kaže že naslov tega njegovega zadnjega poglavja: Nade, ki izgledajo nemogoče.

Dr. D.

Dr. Iv. Oražen

o ČLANI NACELSTVA JDS. in zastopniki ljubljanskih političnih društev, v kolikor se ne udeležijo pogreba dr. Oražna pri drugih korporacijah. se zberejo ob 4.3. uro pop. na vogalu Aleksandrove in Bleiweisove ceste.

o JUGOSL. NAPR. AKAD. DRUŠTVO «JADRAN» se udeleži korporativno s trakovi pogreba svojega starešine dr. Iv. Oražna. Zbirališče ob pol 15. pred Narodnim domom. — Odbor.

o GOSPODARSKO IN IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO ZA DVORSKI OKRAJ pozivlja svoje članstvo, da se v kar največjem številu udeležijo pogreba društvenega ustanovitelja in prvega predsednika g. drja. Oražna. Zberemo se danes v nedeljo ob tričetrt na 3. uro popoldne na vogalu Aleksandrove in Bleiweisove ceste.

o SOKOLSKA ŽUPA I. naznanja, da je zbirališče njenih članov za pogreb staroste br. dr. Oražna ob pol dveh popoldne pred Mestnim domom, a ne na realnem dvorišču, kot je bilo večeraj javljeno.

o PEVCI zapojejo pri pogrebu drja. Oražna žalostinke. Zbirajo se naj pred Narodnim domom.

o Mesto venca na krsto dr. Ivan Oražna, je daroval posl. dr. Gregor Zerjav dijaški kuhinji «Domovine» 1000 K. V počastitev pokojnikovega spomina sta nadalje darovala «Domovini» poverjenik A. Ribnikar 200 kron, dr. A. Kramer 100 K.

Naše roke so se jim dozdevale težke. Tvoje pa lahke in nežne in nikdar ni bilo čuti vzdihla, kadar si previjala Ti. Zadostvovalo je, da si položila svojo dobro roko na vroče čelo jadrnika, in srepro zroče oči so se razjasnile in se Ti nasmejale. Ljubili so Te vsi, vsi so Ti zaupali, vse potožili! Ti si jim čitala in pisala pisma, donášala jim knjige, delila na tihem milodare. Brezmejno je bilo zaupanje v Tebe in veliko je bilo hrepenenje teh nesrečnikov po Tvoji duši...

XXVII. Slovo od ranjencev.
Bilo je težko slovo, ker je vladalo med nami popolno zaupanje in bratska ljubezen. Vedeli smo, da smo vršili le svojo bratsko dolžnost, ki je nam velevala, hitimo bratu v nesreči na pomoč... Vsem je nam bilo težko. Junaki, z bogom, in bo di vam jasna bodočnost.

XXVIII. Pot domov.
Želeč srbskemu narodu, da mu obrode žrtve strašne vojne stoteren sad in lepšo bodočnost, sedij smo v voz... Ko smo se pripeljali na naša tla, je začelo deževati in goste ter temne megle so se vlačile po zemlji. Zrak je bil gost in nekako tiščalo je nas v prsih...

Prosveta.

UMETNOSTNO ZGODOVINSKO DRUŠTVO V LJUBLJANI.
Zgodovina slovenske umetnosti? Ali moremo sploh govoriti o njej? Ako mislimo na naše srbske sosedje z razvito politično zgodovino in s staro kulturo, uvidimo takoj, da ne moremo govoriti o umetnostni zgodovini Slovencev v tem smislu. Pičlo je število onih Slovencev, ki so se bavili v prošlih dobah z umetnostjo. In tudi ti redki domači niso črpali svojega znanja na domačih tleh, nego so nam do najnovejšega časa prinašali le to, kar so se naučili v tujini. Saj pa tudi ni moglo biti drugače. Narod, ki je bil skozi stoletja le narod hlapecev, ni mogel zidati umetniških akademij. Edino mesto, kjer je čutil potrebo po umetnosti, je bila cerkev, a to so mu sezidali po večini tuji arhitekti in okrasili tuji slikarji in kiparji. Posvetna umetnost pa je cvetela v bogatih graščinah ter je bila našemu narodu nepristopna in neznana. O slovenski umetnosti torej v preteklosti skoraj na mogoče govoriti, če abstrahiramo od vseh ohranjenih pojavov umetniškega dela kmečkih diletantov, ki ga imenujemo navadno s skupnim imenom «narodna umetnost». Ostra meja med «visoko» umetnostjo in «narodno» umetnostjo se sicer večkrat ne da zarisati, posebno kjer je govor o umetniških

spomenikih starejših dob, vendar v obče proučevanje «narodne umetnosti» ne sodi v delokrog raziskovalcev umetnostne zgodovine. Umetniški spomeniki v Sloveniji pa nudijo vkljub temu preznimivno snov za raziskovanje od strokovne strani in ne bo si treba beliti glave, ali smemo imenovati zgodovino umetnosti na slovenskem ozemlju zgodovino slovenske umetnosti ali ne. Bodoča raziskovanja bodo pokazala, ali imajo umetniški pojavi v Sloveniji kako skupno noto. In če te skupne note tudi ne bi bilo mogoče zaslediti, to je gotovo, da se da na našem ozemlju, ki leži med dvema velikima kulturnima svetoma, ravno tako zasledovati razvoj splošne umetnostne zgodovine kakor drugje. Bizantinski, romanski, gotški, renesančni in baročni spomeniki vseli vrst nam pričajo o tem. Naš umetniško-zgodovinski seminar čaka v tem oziru zelo hvaležno delo. Hvaležno že zato, ker je ta snov pri nas bila do sedaj zelo zanemarjena. Po inicijativi vodje tega seminarja, dr. J. Cankarja, se ustanovi v kratkem **umetnostno zgodovinsko društvo**, ki bo imelo nalogo, študirati umetniške pojave na našem ozemlju. To društvo bo pristopno tudi širšim krogom ter bo izpolnilo v tej stroki občutno vrzel. Poleg prirejanja predavanj bo eden glavnih namenov tega društva izdajanje umetnostno-zgodovinske revije, ki

bo širila poznavanje in ljubezen do umetnostno-zgodovinske revije, ki vati na ohranjevanje umetniških spomenikov v Sloveniji in zbirati material za bodočo zgodovino umetnosti na slovenskem ozemlju. Tu prihajajo seveda na težavno točko, na kateri boluje vsako slovensko kulturno podjetje, ki ima svoj izvor — recimo kar odkrito — v maloštevilnosti slovenskega dela našega naroda. A omejena naloga društva ne dopušča izdajanja glasila, ki bi se pečalo v umetnostnimi pojavi v vsej državi in ki bi vsled tega lahko računalo na veliko število naročnikov. Zato apeliramo že sedaj na našo inteligenco, da prihihi na občni zbor novega društva v čim večjem številu ter tako dokaže, da bočemo tudi na tem polju pokazati pred svetom svojo sposobnost za razumevanje naše mlade svobode.

— Jezikovno vprašanje in ustava. O tem privedo društvo Pravnik diskusijo v ponedeljek, 14. t. m. ob 5. pop. v justični palači soba št. 79. Poročevalec: univ. prof. dr. Stanko Lapajne.

— Nastopno predavanje. Profesor dr. Ivan Zolger bo imel nastopno predavanje: «Novo meddržavno pravo», v tredo, dne 16. marca 1921 ob 11 uri v zbornici.

— Ilustrirani list «Plamen». Izšla je 5. številka tega ilustriranega lista z zanimivo vsebino. Zanimive so v tej številki razne slike o prevzetju jugoslovan-

sko uprave v logaškem okraju ter o prihodu prvega jugoslovankega vlaka v svobodni Logašci in Rakah. — «Plamen» so naroča v upravi, Kongresni trg 19. — Celoletna naročnina znaša 140, polletna 72 kron. Novi naročniki določijo, koliko se vzo že izšlo številke. Priporočamo ta list v obilno naročbo.

— Vse umetnike opozarjamo, da je razpisani natečaj za narodne kolke in diplome «Jugoslovenske Matice» na dan 15. marca.

— Nar. gledališče. Pri zadnjih predstavah se čuti, da so v drugi polovici mnogi abonente izostali in odgovorili svoj abonement. To nikakor ni vesel pojav. Molnarjeva «Bajka o volku» so je igrala ob precej mali udeležbi, ker je stvar znana od lani in tudi igra ni prvovrstna. «Od bajke do bajke» se je zadnjič izvajalo tako površno, da je bilo nezavestno neprijetno. Treba je misliti, da so abonenti vendar le steber gledališča. Splošno so se čulo pritožbe, da abonenti niso prišli na svoj račun in pri podražanju so odgovorili. Treba bo s tem oziru resno besede.

— Jubilej Berte Bukšekove. Odlična naša igralska umetnica, članica mariborskega gledališča, ga. Berta Bukšekova, slavi v tork 20 letnico svojega umetniškega delovanja. V gledališču se bo ob tej priliki vprizoril Vojnovidev «Ekvinočij», v katerem bo ljubljantinja igrala glavno žensko vlogo Jele.

— Marljonsko gledališče. Vseled velikega pogreba dr. Oražna se danes ne vrši

Domače vesti.

Ljubljana, 1.2. marca.

IMENOVANJE V POLITIČNI SLUŽBI. Vlada pri poverljivosti za notranje zadeve Miroslav Senčakovič je imenovan za okrajnega glavarja v staležu političnih konceptnih uradnikov deželne vlade v Ljubljani.

OBRTNO SODIŠČE V LJUBLJANI. Z odlokom ministra pravde sta imenovana: za predsednika obrtnega sodišča v Ljubljani višji deželni sodni svetnik Fran Rekar, za njegovga namestnika pa višji deželni sodni svetnik v p. Josip Haufer.

IMENOVANJE IN PREMESČENJE. Absolvent zagrebško šumarsko fakultete inž. Fran Sevcnik je imenovan za začasnega gozdarskega inženjerskega asistenta pri gozdnem oskrbništvu v Bohinjski Bistrici. — Fran Vidic, pristav pomožnih uradov pri policijskem komisariatu v Mariboru je premeščen k okrajnemu glavarstvu istotam.

NA SLEPEN TIRU. Naj mi bo dovoljeno nekaj čisto stvarnih končnih opazil: dr. Tavčarjevemu članu, kateremu gotovo ne potlikam nobenega slabega namena. Dr. Tavčar gre glede zahtevanih represalij od napačnih premis. Je proti temu, da bi delali, skrivno in nasilje Nemcem, češ da se to ne strinja s — človekoljubjem. Gotovo sem kot olikan človek za človekoljubje, saj ga ravno zahtevam za naše bedne brate koroke. Dr. T. pozablja, da hočem z represalijami, — ker je bil apel na človekoljubje sam brezuspešen, — dočeti, da se s korokami Slovenci človeško postopa, — on preze, da, kljub temu, da se našim Nemcem godi kot nikjer drugje na svetu, koroki Nemci delajo s Slovenci kot zvečini, pozablja, da je naše ljudstvo napadeno in v najhujšem siobram. Ključ po represalijah izvira prav iz človekoljubja do napadenih korokih Slovencev, za katere se zahteva človekoljubje.

Dr. Oblak.
DOTIČNIK. ki je pred približno 14 dnevi dal tajniku JDS neko važno informacijo v neki rimski zadevi, naj se zgleda v tajništvu JDS, Narodni dom.

PROTESTNI SHOD so sklicali klerikalci za nedeljo v Union. Pravilo, da bi radi razburili razne nepopolne stariše, češ, neki strašni nesprotniki dobi v Beogradu hočejo delati nasilje krščanski šoli in — sveti Cerkev hočejo jemati svobodo! Sedaj je vprašanje, ali je res kdo poskušal izvesti Cerkev svobodo — potem sta klerikalna poslanca Sušnik in Simrak, ki je sam duhovnik, glasovala tudi proti svobodi Cerkev; — to bi kazalo, da se brezversko priletnje najbolj klerikalnih prvakov in poslancev! Ali pa ni nikjer takšnih naznanov in ustavne določbe o verskem pouku so tako pravične na vse strani, da sta klerikalna zastopnika v nastavnem odboru glasovala zanj! — Protestni shod so torej klerikalci sklicali proti svojim lastnim poslancom Sušniku in Simraku! Jutri ne bodo ne bodo povedali, da hujšajo neke ljudi na nekaj, za kar so sami glasovali, in tudi tega ne, da ta shod ne velja toliko svobodi Cerkev, ampak — občinskim volitvam. Pa se že poznamo!

«STRAŽA» V SLUŽBI MARI-BORSKIH NEMCEV. Iz Maribora nam pišejo: V zadnjem času se je mariborska klerikalna «Straža» nena-

doma pričela zaletavati v bivšega narodnega poslance, g. Džamonjo. Otvorila je proti njemu divjo gonjo in ga blažila na vse mogoče načine. Nikdo si ni mogel razlagati tega čudnega postopanja in to tembolj, ker je gospod Džamonja znani kot velik ljubitelj našega naroda, kar je pokazal zlasti na Koroskem. Sedaj je zadeva pojasnjena in klerikalni listič razkrinka. Diskreditirana je ne samo «Straža», ampak tudi klerikalna stranka, ki je soodgovorna za njeno pisavo. Nedavno se je namreč v Mariboru osnovala družba, ki hoče ustanoviti podjetje za izdelovanje poljskih in vrtnih semen, za odgojo dreves in vinskih trt. Družba je potom svojega člana g. Džamonje kupila v to svrhu od zagrizenega nemškutarja Riharda Ogrisega njegovo vrtnarsko podjetje za 800.000 kron. Ko so za to zvedeli mariborski Nemci, so navali na svojega somišljenika in zahtevali od njega, da takoj razvolja vi pogodbo in reši nemško posest. Pogodba pa je bila že pri notarju in Džamonja je vložil proti Ogrisegu tožbo, da ga prisili k izvršitvi pogodbe. Ogriseg bi rad razveljavil pogodbo in zato ga skušata njegova dva zastopnika napraviti za umobolnega, kar hočeta dokazati s tem, da je prodal podjetje, ki je baje vredno več milijonov kron, za smešno ceno. In čedo sta ta dva zastopnika? Nikdo drugi kakor zagrizeni renegat doktor Kupnik in pa voditelj mariborskih klerikalcev dr. Juvan. Da bi dosegla svoj namen, sta otvorila v «Straži» srdito gonjo proti g. Džamonji; pomaga pa jima pri tem delu še «Volksstimme», za katero se skriva mariborsko umeštvo. Ilie Rhodus!

ČUDNA DRUŽBA. «Udruženje jugoslovanskega učiteljstva» je v sporazumu z vsemi okrajnimi učiteljskimi organizacijami postavilo učiteljske kandidate za višji šolski svet. Naši so se pa seveda nezadovoljevali, ki so hoteli napraviti razdor med naprednim učiteljstvom, ker se jim to ni posrečilo, so se poslužili ogabnega sredstva, sestavili so neko kandidatno listo iz kandidatov UJU, kandidator namikontov, a da bi zagotovili tudi klerikalne glasove, so postavili na svojo listo tudi kandidate «Slovanove zveze». Te dni ti ljudje razpisujejo učiteljske letake, nastopajo v Jugoslovanski (katoliški) tiskarji, v katerih priporočajo svojo listo. Ti letaki so anonimni, ker si ti ljudje ne upajo na dan s svojimi imeni. Danes je ljubljanska pošta polna teh listov, ki jih učiteljstvo vrača, a ljubljanska pošta jih ne ve kam vrniti, ker «opozicija» ni imela pomena podpisati svojega imena in naslova. — Volitve za višji šolski svet ne bodo dokazale, da bo učiteljstvo nastopilo organizirano in volilo svoje zastopnike, ki si jih je postavilo samo! Klerikalni manevor bo ostal brez uspeha in kot dokaz, kako malopomenbitni so oni, ki so ga uprizorili!

HUJSKAČI NA POSLU. Iz ljubljanske okolice nam poročajo: Znani Susteršičev soglasnik, bivši župan in gerent pri Devici Mariji v Polju, Dimnik, hodi sedaj po občini in hujska na vse mogoče načine proti učiteljstvu, uradništvu in prerokuje, da sedanje razmere ne bodo trajale dolgo, da pride kmalu nov režim, ki bo pomečel s sedanji ljudmi. Hujska starše, da naj ne pošiljajo otrok v «brezverske» šole, ki so danes rve-

dene v Sloveniji, na katerih poučuje učiteljstvo, ki ga mora ljudstvo dragogo plačevati. Ljudstvo je skrajno ogorčeno na tega hujskača, parkrat je že samo obračunalo z njim, a ker še vedno ne miruje, bi bilo pač dobro, da se za njega malo pobrigajo merodajni krogi in nekoliko preiščejo njegovo delovanje kot župana in gerenta v onih časih, ko je oddajal usnje in meso. Priporočamo tudi novemu občinskemu gerentu, ki ga poznamo kot resnega in pravičnega moža, da sam opozori merodajne kroge na hujskante Susteršičevega ljubimca Dimnika.

«KOLO SLOVENSKIH SESTER» javlja svojim članicam, da se vrši ustanovni občni zbor neprelicno 20. marca t. l. ob pol dveh popoldne v Narodnem domu. Članicam izven Ljubljane, ki so se priglasile pri tajništvu «Kola slovenskih sester» za izkaznice za znižano vožnjo, se naznaja: One, ki se peljejo po železni železnici, čobe na društveno izkaznico na domačem kolodvoru polovični vozni listek. One pa, ki se peljejo po državni železnici, naj kupijo na domačem kolodvoru cel vozni listek. V Ljubljani pa dobe pri ustanovni skupščini potrdilo in izkaznico, da so se udeležile tega shoda. S tem potrdilom imajo udeleženko prosto vožnjo iz Ljubljane v domači kraj. To velja tudi za učiteljice, ki so vrnejo po velikonočnih počitnicah na službena mesta. — Uradne ure «Kola slovenskih sester» so vsak ponedeljek, torek in petek od 4. do 5. ure popoldne na magistratu v II. nadstropju. — «Kolo slovenskih sester» opozarja, da se vrši tečaj za sbrorvaščino vsak ponedeljek in petek ob 8. uri zvečer na I. mestni deklški šoli pri Sv. Jakobu v II. nadstropju. Pouk je teoretičen in praktičen in za članice brezplačen.

SESTRE V «KOLO» Prejeli smo: Kakor smo v času najhujše deklaracije klicale in rotilo naše žene in dekleta, da so hodile od hiše do hiše, od vasi do vasi in so ubrale sedem debelih knjig podpi sov, kakor se je takrat zganilo več nego 200.000 slovenskih ženskih rok, zadrževatih s svojim imenom in podpisom, da hočejo lastno državo in narodno ujedinjiti, tako ta še glasneje kličemo sedaj Slovenke: sestre, v «Kolo» se vstopite! Pridite vse, prav vse! Hitite od sela do sela, tja do poslednje gorste kočje. Pripovedujte, spominjajte vedno in vsakogar tragedije koroke in tragedije jadranske! Opozarjajte vsepovsod: doma, v šoli, v družbi, na cesti, na polju na preji, da sta 10. oktober in 12. november 1920 za Jugoslovane dneva najhujše nesreče, najhujši izgobe srčnosti. Ponujite, razlagajte, da mora spomin na ta dva najtrajnejša dneva združiti Slovanke vseh vrst, vseh slojev, vseh prepričan in vseh starosti v močno, nepromagljivo enoto. In ta enota se imenuje «Kolo» slovenskih ali še bolje «Kolo» jugoslovanskih sester. To veliko kolo pa naj zastavi vse moči, da si vagonijo krepko, zdravo, politovalno polkoleno, ki mora izvršiti delo našega odrešenja, mora maščevati naš Vidov dan in naše Kosovo. To, sestre, ki prisosežemo, ko se dne 20. marca združimo v ogromno Kolo. A priti nam mora mnogo, prav mnogo! Kajti naša prisega mora biti tako glasna, da nas bodo čuli vsi oni, ki jim je vzelo sovražnik solnce in luč in vrak in rodno grajo izpod nog — naši zasluženi braje. Potrebni so naši ljubezni, vstrela našega sočutja, našega zanimanja, potrebni naše moralno in gmojne pomoči, da ne izgube poguma in vstrajajo do končne zmage. Zato, sestre, pridite na dan 20. marca v Ljubljano, vstopite v naše Kolo!

IZ KROGOG NIŽJEGA URADNIŠTVA nam pišejo: Čudno se nam zdi, da se tedaj za tednom imenuje različni svetniki. Teh svetnikov imamo menda že več, kakor jih je imela cela nekdanja hofratovska država. In kaj je za uradniki nižjih razredov? Za te se menda ne briga nihče. Nas je cela vrsta talih uradnikov, v II. činovnem razredu, ki ne dobimo niti plače državnih slug. Službe za državne sluga se razpisujejo s temeljno plačo 2400 dinarjev z vsem dnevnici. Pisarniški uradniki v II. činovnem razredu pa dobijo temeljne plače 1600 kron. Pa še to: Cela vrsta nižjih uradnikov z več kot 20 službenimi leti služi v II. činovnem razredu, medtem, ko so bili imenovani mladeniči s par let in celo par meseci kar v 10. in celo 9. činovni razred! Pričakujemo od novega deželnega upravnika odnosa. Odkar je zausil dr. Žerjav deželno predsedništvo, nižji uradniki nimamo več pravic.

SESTAVA NAŠE «ONSTITUANTE PO STANOVH». Med poslanci ustavotvorne skupščine so zastopani vsi sloji. Državnih uradnikov je 152, knežev in posestnikov 104, odvetnikov 52, zdravnikov 13, duhovnikov 20, novinarjev 17, privatnih uradnikov 16, trgovcev 15, obrtnikov 8, delavcev 9, pisateljev 6, dijakov 4. Dosedaj še ni bilo v nobeni državi pri nobenih volitvah izvoljenih toliko državnih uradnikov, kakor pri nas, kjer

je 80 % zemljoradnikov. Zanimivo je tudi, da je od 59 komunistov, 10 socialistov, demokratov in 3 narodnih socialistov samo 9 delavcev.

LJUBLJANA-TRST. Iz Beograda poročajo, da se je med našo in italijansko železniško delegacijo dosegel sporazum glede prometa na postojnski progi. Odslej bodo vsi vlaki redno vozili.

VLADA IN DELAVSKI SINDIKATI. Ministrstvo za socialno politiko je sprejelo predstavnik različnih sindikatov in jim naznanilo, da lahko nadaljujejo svoje delovanje samo se v toliko, v kolikor se tiče skrbi za delavce. Predsedniki in tajniki sindikatov so dobili nazaj svoje arhive, ki so jim bili zaplenjeni. Odslej se ne smejo več pečati s politiko.

ZAGREB SE HOČE RAZŠIRITI PROTI JUGU. Zagrebški župan arhitekt Helzel odpušča, kakor poročajo zagrebški listi, te dni v Beograd, da v ministru saobračaja konferenca o vprašanju preložitve kolodvorov in železniških prog, ker zahteva to nujna potreba, da se Zagreb razširi proti jugu.

PROTI TENDENCIJOZNEMU POROČANJU. Ker se ponavljajo slučaj, da nekateri inozemski novinarji pošiljajo svojim listom tendenciozna in neresnična poročila o razmerjih v naši državi, tako da mora vlada, da si nerada, prepovedati takim listom vstop v našo državo, je izdalo ministrustvo za notranje zadeve političnim oblastem navodila, da naj trvečevo najstrožje cenzuro nad poročili inozemskih novinarjev. Istotako se bodo kontrolirali telefonski pogovori kot hrvojarna poročila. Ako ponesajo na ta način tendenciozna poročila, bo ministrustvo odredilo revizijo prepovedanih časopisov in nekaterih prepovedi razveljavilo.

Z JESENIC. Predsednik nar. soc. Jaka Čop je nar. socialistu na Jesenicah javno oboštil. — vsakemu na razpolago. Kaj, — češ, — k temu njegovi sodruzi? — Niti župana, niti gerenta nima jeseniška občina. Občino vodi župnik po svojem pristahu čevljariju Černetu. Brejci je tako hotel, zgodilo se je in — ostalo je tako. — Jeseničani, podpirajte Sokola, da pride pod svoj krov. Sokol vam je v čast in ponos. — Prisezite mi, da boste volili le tiste moze, ki vam jih jaz priporočim, tako je teroriziral tajmošter na Planini nad Jesenicami moze-volice. Zaradi te nesramnosti so mu volilci obratili hrbet in mu povedali par gorkih.

IZ ŠOSTANJA nam poročajo: Dne 27. februarja je prišlo med nas vrlo pevsko društvo iz Slovenjgradca in zaigralo v prid Sokolskemu domu v Šostanju «Moč uniform» s spremljevanjem salonskega orkestra in izbornimi solisti. Po igri nas je razveselil njihov moški pevski zbor z lepo ubrano slovensko pesmijo. Bil je užitek poln večer, za katerega vsem požrivovalnim prijateljem ne moremo biti dovolj hvaležni. Dragim gostom nismo mogli nuditi tega, kar bi jim bili radi, naj jim bo v plačilo zavest lepega moralnega uspeha prireditve, gmojnega uspeha v podporo razvijajočemu se šostarjskemu Sokolu in naša skromna, pa iskrena sokolska hvala. Ljubljani!

KAKO PRIDE ČLOVEK DO SUKNJE? Gledališki pevec Fran Mohorič je bil na obisku pri «Kolevratu» pred Skofijo. V sobi na je zahnjal na klino visečo suknjo, ki je bila popolnoma podobna njegovi, že pred meseci ukradeni, 6000 K vredni suknji. Stvar je sedaj ovrnil policiji in dobi suknjo razaj.

KAKO SE Z LAHKOTO PRIDE DO TISOČ KRON. je hotel pokazati praznost kmetski fant, Josip Krčar iz Tinj. Sel je na sejem v Slov. Bistrici in kupil v Pintarjevi trgovini za 1100 kron blaga. Dobil je plačilni listek za blagajno in tu se mu je zahtelo po denarju. Odrzgal je kraikomaio z listka prvo številko eno in plačal namesto 1100 samo 100 kron, ne da bi kdo opazil slenarijo. Pri večernem obračunu na je trgovec Pintar opazil, da račun v bloku ne soglašja z odtrganim listkom. Kučar je, vesel, da se mu je našel tako imenitno posrečilo, prodal pri Pintarju kupljeno blago nekemu krojaču. S tem se je pa izdal. Spočetka je svoje dejarje tajil, končno pa vendar prišel in doplačal Pintarju tisoč kron. Da se nekoliko opočije in izmisli morda zopet kake nove načrte, je sodišče Kučarju, ki se je medtem poročil, prisodilo mesec dni zavora.

24URNI ČAS TUDI V AVSTRIJI. Dunajska «Neue Freie Presse» poroča, da bodo avstrijske državne železnice s 1. junijem vpeljale 24urni čas.

NESREČA. Čevljarski pomočnik Fran Mastnak iz Trbovelj je padel v jarek in si zlomil nogo v levem stegnu.

POPRAVEK. Po «Policijskem dnevniku» posneto vest o aretaciji redova Belovica popravljamo v toliko, da je bila aretacija popolnoma neutemeljena.

TATVINA PERILA IN OBLEKE. Franu Bergantu, blagajniku pri delegaciji finančnega ministrustva, je bila ukradena z vrta velika množina perila in obleke v skupni vrednosti nad 1000 K. Tat je neznan.

nova montena, treba bo novih poravdb. Tedni minevajo. Siti so te že povsod do grla. Končno ti zaupače, da se je moralo uvesti revizijsko postopanje. In po dolgem času dobiš pisмено vest, da je druga instanca iz teh in teh težavnih razlogov preključala svoj prvotni odlok in pritožbi nametodajca ugodila. In treba je zopet nastopiti travevo pot iznova, čakati terne itd., če je še kaj sile v tebi — — Če se te usmil kolega in ti ponudi zofico v svoji sobi, bodi previden in molči, ker te urad lahko prepodi v molči naredbe tudi iz tega kofička z motivacijo, da si ga zasedel brez njegovega dovoljenja.

UMRLA je včeraj na Sv. Petra cesti št. 59 občezna gospa Marija Patschnig, vdov. Plehan, hišna posestnica, svečarica in modicarica. — N. v. m. p.!

VESELIČNI DAVEK V LJUBLJANI. Uradni list objavlja naredbo deželne vlade za Slovenijo, s katero se mestni občini ljubljanski dolodvorje pobiranje veselilnega davka do konca leta 1928.

ST SLOVENSKI SPORTNI KLUB v Mariboru priredi 2. aprila veliko sportsko zabavo.

BOLNIŠKA BLAGAJNA MESTNEGA NAMESTENCEV LJUBLJANSKIH ima v ponedeljek, dne 14. marca 1921, ob 4 popoldne v dvorani mestnega magistrata izredan občni zbor.

USODA NIKITINIH LEGIONARJEV. Svoječasno so Nikitini agentje in dem-njimi tudi agentje dr. Susteršiča nabirali med jugoslovanskimi vojnimi ujetniki v Italiji legionarje za Nikitino ekspedicijsko armado v Crno goro. Nekateri teh legionarjev so pozneje zahtevali izumst iz letit, kar pa jim ni bilo dovoljeno. Številne upornike so Italijani pozorili in, kakor javljajo sedaj v Ljubljano pribegli bivši Nikitini plačanci, se nahaja znatno število teh legionarjev, oziroma bivših avstrijskih ujetnikov zaprtih v kasernah veronske trdnjave. Njih življenje je po opisu teh pribežnikov zelo oupno in skrajno žalostno, kajti hrano dobivajo samo enkrat na dan in jih vedno pretepaajo z bičkovkami.

PONESREČEN VLOM ALI STRAZNIK BREZ OROŽJA. Včeraj smo poročali o ponesrečenem vromu pri tvrki Svab in Bizjak. Aretirali so že eno osebo, ki pa doslej vrom tajni in neče izdati svojih tovarišev. Zanimivo je, kakor oborožuje največnik ljubljanske policije g. Gerzinič svoje straže. Poskusni stražnik, ki je vrom zapazil, je imel pač službeni samokres, toda brez municije. Pravilo, da tudi službene piščalke ni imel.

ARETACIJA. Omožnik so aretirali v Medvodah inž. Karla Krambergerja iz Maribora, sedaj v Bečkerku, ker je baje govoril v profi-državnem zmislu, češ, da sedaj se sploh nismo svobodni in da sedanjo razmerje sploh ni nikaka svoboda. Kramberger je bil izročen deželnemu sodišču.

KAKO PRIDE ČLOVEK DO SUKNJE? Gledališki pevec Fran Mohorič je bil na obisku pri «Kolevratu» pred Skofijo. V sobi na je zahnjal na klino visečo suknjo, ki je bila popolnoma podobna njegovi, že pred meseci ukradeni, 6000 K vredni suknji. Stvar je sedaj ovrnil policiji in dobi suknjo razaj.

KAKO SE Z LAHKOTO PRIDE DO TISOČ KRON. je hotel pokazati praznost kmetski fant, Josip Krčar iz Tinj. Sel je na sejem v Slov. Bistrici in kupil v Pintarjevi trgovini za 1100 kron blaga. Dobil je plačilni listek za blagajno in tu se mu je zahtelo po denarju. Odrzgal je kraikomaio z listka prvo številko eno in plačal namesto 1100 samo 100 kron, ne da bi kdo opazil slenarijo. Pri večernem obračunu na je trgovec Pintar opazil, da račun v bloku ne soglašja z odtrganim listkom. Kučar je, vesel, da se mu je našel tako imenitno posrečilo, prodal pri Pintarju kupljeno blago nekemu krojaču. S tem se je pa izdal. Spočetka je svoje dejarje tajil, končno pa vendar prišel in doplačal Pintarju tisoč kron. Da se nekoliko opočije in izmisli morda zopet kake nove načrte, je sodišče Kučarju, ki se je medtem poročil, prisodilo mesec dni zavora.

24URNI ČAS TUDI V AVSTRIJI. Dunajska «Neue Freie Presse» poroča, da bodo avstrijske državne železnice s 1. junijem vpeljale 24urni čas.

NESREČA. Čevljarski pomočnik Fran Mastnak iz Trbovelj je padel v jarek in si zlomil nogo v levem stegnu.

POPRAVEK. Po «Policijskem dnevniku» posneto vest o aretaciji redova Belovica popravljamo v toliko, da je bila aretacija popolnoma neutemeljena.

TATVINA PERILA IN OBLEKE. Franu Bergantu, blagajniku pri delegaciji finančnega ministrustva, je bila ukradena z vrta velika množina perila in obleke v skupni vrednosti nad 1000 K. Tat je neznan.

predstaviti v marionetnem gledališču. Za danes namenjena predstava «Obuti modre» se igra prihodnje nedelje. Prihodnje nedelje se tudi igra kajljje pripor. «Lutke» predstavljajo, kjer bo nastopil Gasper kot glavni govornik, za kar se danes opozujemo.

Kipar Džula Jovanović. V priznanje vrhunski zaslug za razvoj srbske umetnosti je bil imenovan Džula Jovanović za rodnega člana Srbske Kraljevske Akademije. — Novi akademik se je rodil v Novem Sadu 22. januarja 1861. Ljudsko slo je doživel v Požarevcu, a realko v Beogradu, kjer je napravil tudi zrelostni izpit. Dva leti je študiral na tehniški fakulteti v Beogradu, nato je vstopil v kiperški oddelak dunajske akademije. 1885—87 je študiral v Monakovu, a 1887 do 1890 v Parizu pri znamenitem profesorju akademije Čanpu Injalbertu. Ko je doživel svoje študije, je prevzel mesto učitelja risanja na I. beograjski gimnaziji. Od takrat do danes je njegovo življenje temeljnjo na najkoristnejšem delovanju. Leta 1905. je ustanovil v družbi s Markom Maratom in pok. R. Vukanovićem umetno občino-kolo, kateri je do danes po vrsti največji del svojega časa. Bil je tudi ustanovitelj umetniškega društva «Lada» ter eden glavnih organizatorjev njenih uspešnih razstav v Beogradu, Sofiji in Zagrebu. Kjerkoli je bilo treba reprezentirati srbsko umetnost, javil se je Jovanović s svojimi deli, katera so bila razstavljena v svetovnih razstavah v Parizu (1889 in 1900), v Rimu (1911), v

Jugoslovanskih razstavah v Lyonu (1917), v Ženevi (1918) in v Parizu (1919). Leta 1908. je tudi kot gost sodeloval pri razstavi pariške občine. V «Salon» je bil sprejet že 1889. leta ter je tokom 25 let sodeloval pri vsaki njegovi razstavi. Priredil je razstave tega tudi 4 kolektivne razstave svojih del. Plodovitost novega akademika je bila zelo velika. Skoro vsi beograjski spomeniki so njegovo delo. — Razum spomenikov treba omeniti predvsem slednja dela: Guslar, Omogorec in straži, (kupljen od pariške občine za muzej), Karađorđe in Mišo, Prestolonaslednik Aleksander (za narodno skupščino), Savaka vila, Zapisnica, Tuga itd. Razum tega je izvršil celo vrsto portretov, osebno srbskih veljakov in prošlosti in sedanosti Akademik Jovanović je še št tu neizprljen. Ob priliki njegove postavitve se otvori v Beogradu ta dni kolektivna razstava njegovih del.

V Splitu se pripravja kolektivna umetniška razstava Jerdimis Mišo in Marina Tartaglia. Otvoritev se pričakuje kakor javlja splitski «Život» z velikim zanimanjem.

Umetniška razstava v Somboru so otvorili 30. t. m. v prisotnosti prvotnega ministra Svetozarja Pribičevića. Za časa razstave so bo vršila vrsta predavanj, konferenc in drugih umetniških prireditv.

Na pomoč našim akademikom.

Spominite se na čase, ko je naša slovenska javnost radosti strepetala pri misli, da dobimo svoje vseučilišče. Bilo je to takrat, ko so realni politiki slutili, da je zahteva po vseučilišču v Ljubljani neizvedljiva; bili smo namreč v Avstriji. Navzlic temu pa je narod naš instinktivno verjel, da se bo ta želja izpolnila. Zbral se je celo milijonski fond, ki ga je potem deželni odbor prosilnega spomina eskamotiral. Vremena so se zjasnila. Srbski vojski, dobrovoljem in novi državi se imamo sedaj zahvaliti, da imamo vseučilišče v Ljubljani. Davidovič, bivši naučni minister, je z veliko in odkritosrčno gesto odsvetoval naše vseučilišče. A sedaj! Dete, ki smo si ga želeli, puščamo sramotno v nemar. Ni samo dolžnost naučnega ministra, dolžnost nas vseh posameznikov je, da negujemo vseučilišče, čigar razvoj bi moral nas vse, vsak dan, ob vsaki priliki zanimati. Laisser faire, laisser passer je najslabša metoda za procvit vseučilišča. V interesu kulture, socialnega in gospodarskega razvoja posameznika in države je, da spoznamo in občutimo, da je vseučilišče naša nežna cvetlica, ki ji moramo vsi priliti in skrbeti za predpogoje njenega razvoja. Poglejte drugod. Kako se oklepajo Čehi svojih zavetov. S kako otroško ljubeznijo povpspešujejo Švicarji vse kar se tiče vseučilišča, da ne govorim o Nemcih in drugih.

Naši dijaki so storili kar je bilo po njihovih mislih trenutno mogoče, da zbirajo n. pr. za fond za vseučiliško knjižnico. Pleše so prirejali, dame so dale prispevke za buklet — svrščeno je! Efekt je bil spričo porabljenega energije in truda minimalen. Dijaki nimajo ne stanovanja ne hrane. Ljubljanski grad žalostnega spomina sem obiskoval takrat, ko so bili tam med vojsko politični ujetniki iz drugi zločinca. Nesimpatična je nočranost, kdor pozna razmere mi bo to pritril. Tam prebiva siromašno naše dijstvo. Mladina, idealna, vse prenese nekaj časa dokler vidi, da je to absolutno potrebno. Traino pa bo težko mogoče siromašnim dijakom prebiti na ljubljanskem gradu. Skrbimo za vseučiliški dijaški dom za revne dijake, za njihovo menzo in seveda tudi za vseučiliško knjižnico: Dijak mora živeti, to je prvi predpogoj. Med vojno se nas je polotila skrb za naše gledališče. Bilo je med občinstvom takrat nekaj gospodav, ki so to vprašanje hitro rešili. Zbral se je takoj za tiste čase dobiti velik kapital, čeprav so konservativni skeptiki znajevali z glavjo, da iz podneja ne bo nič. Pa je vendar bilo, celo deželni odbor je kapituliral. Ne bi li bilo mogoče tudi sedaj uspešno vzeti v roke akcijo za postavitev vseučiliškega dijaškega doma za revne dijake? Vsi vi, ki imate premoženje in uživate njegovo dobroto, ki ste si morda to pramoženje v obilni meri na lahek način pri-

dobili in s tem sopovročili bojo in stradanje na drugi strani, oddolžite svojo vest, odvzemite nekaj osi očitkom bolševizma ustvarite nam predpogoj za vseučilišče! Država bo si dila kadar vidi inicijativo iz naroda. Sramota je, da puščamo dijake berati. Nostra res agitur! Nismo vredni vseučilišča, če ga ne ljubimo. Prazne marje govorimo o naši kulturi, dokler se iz svoje zanikane zapanosti ne dvignemo. Zgani se javnost! V nas Slovencih je toliko dobrega srca, a žal predreke organizatorične sile. Dobrotniki po imenu in slovesu, mehkega slovenskega čuta, zganite se tudi za vseučiliški dijaški dom za revne dijake in za vseučiliško dijaško knjižnico!

Dr. Fran Novak

Položaj ljubljanskih akademikov

(Dopis iz krogov stradajočih ljubljanskih akademikov.)

Veliko se nas je vrnilo po dolgih letih trpljenja na najrazličnejših bojiščih, na neizmernih ruskih stepah in v tesnih barakah v Italiji k knjigam. Hoteli smo si priboriti potrebno znanje, da bi lahko kedaj koristili našemu narodu, človeštvu. Polni idealizma smo hoteli študirati — a danes nam je to nemogoče. Naš položaj, naše životarenje nas sistematično ubija! Velik del revnih dijakov stanuje v ledenih kletah ali pa visoko v vetrovni podstrešjih. Na gradu je nastanjenih v treh sobah šestdeset akademikov! Prostor, ki niso bili dovolj dobri za vojne internirance in za italijanske ujetnike, ki so se vedno pritoževali, morajo biti dobri za nas akademike! Vrgli so nas iz Tivolija ter nas naselili v prejšnjih ječah. V eno sobi je nastanjenih 26 dijakov — postelja se tišči postelje, v drugi 22, v tretji dvanajst. Od začetka so nam namenili «Viteško dvorano», ki je neposredno zvezana s straniščem. Iz tega stranišča so prihajale v dvorano velikanske podgane, tako, da po par dnevih ni mogel nikdo več tam vzdržati. Do zamreženih oken se je prišlo lahko samo po lestevkah, če so hoteli sobo prezračiti. Tudi v drugih sobah so okna zamrežena! Velik del revnih akademikov hodi okrog razcapan in raztrgan, z razbitimi čevlji in brez podplato ter trga se zadnje ostanke vojaške obleke. Večina nas je na dan dvakrat in še takrat je hrana nezadosna. Sedaj v mladostni dobi prezebamo, stradamo, trpimo! Ali bo to zdrav narjaj za inteligenco, ali bodo to krepi in močni voditelji, ki bi naj vodili kedaj naš narod s smelo roko?

Kdor je more, se peča v gostem času z instrukcijami ter zanemarja študij, seveda če ima protekcijo, da instrukcijo sploh dobi. Koliko jih opravlja razven študija še kakršnokoli službo, samo da lahko izhaja!

Da študij radi tega trpi, ni treba se posebe omenjati!

In če bi hotel kdo študirati, ne more, ker nima najpotrebnejših knjig! Koliko jih dela dolgove na račun bodočega zaslužka. Od zaslužka, ki je pramajnen danes za uradnika, da bi si kupil obleko, da bi imel zadostno hrano in primerno stanovanje, od te plače naj plačujejo pozneje dolgove?

Obupno je naše stanje, pomoči ni od nikoder! Vendar pa smo prepričani, da ni tako krajkovidnega državnika, ki ne bi hotel pomagati akademski mladini, če bi le poznal njen položaj!

Zato se je sestavila statistika 204 revnih dijakov, da vidi univerza, da vidi vsa javnost in da vidi državnik, kako trpimo in da pomislijo, kam to vede.

Od 204 dijakov je brez vsakih sredstev 101, brez zajtrka 128, brez najpotrebnejše obleke 145, brez perila 149, brez obruvala 139. Z instrukcijami si pomaga 53 akademikov, mnogo jih je, ki zman čakajo na ta zaslužek. 22 dijakov opravlja razne druge službe. Neprimerno in nezdravo stanovanje jih ima 124, brez knjig je 195, zadolženih 77. To so grozne številke!

Podporno društvo je zahtevalo za letošnje leto dva in pol milijona kron, a dobilo je samo 1.700.000 kron, torej 800.000 kron premalo, da vzdržuje menzo, akademski dom, bolniško blagajno. Ker se je vse podražilo od lanskega leta, samo meso n. pr. od 20 na 30 kron, se bo najbrže zgodilo, da se bo morala menza že sredi maja zapreti. Na ta način bomo popolnoma na cesti. Mi pa ne potrebujemo samo hrane dvakrat na dan, to je premalo! Mi moramo imeti obleko, mi moramo imeti perilo, stanovanje, luč, knjige! To vse so le predpogoji za uspešni študij.

Zato se obračamo na javnost, da nas podpira sedaj, ko prosimo za podpore in za naknadni kredit, ko zaprosimo za drobtinico z dobro obložene državne mize zato, da lahko študiramo ter postanemo koristni člani človeške družbe!

Beseda o akademskem domu v Ljubljani.

Konec.

Ni Jugoslavija temu kriva, premoč tujih držav je vse to zakrivila.

Začetki je, uboga je še Jugoslavija, in mi smo jo veselji, saj smo jo sami želeli in sami ustvarili. Vemo, da, mi venjo, da ni v redu vse, da je marsikdo v vladi, ki bi ne smel biti, tudi je res, da bi bilo lahko boljše kot je.

Ako tlači proletarce kapitalist, zakaj bi blatil Jugoslavijo, nas, ki tvorimo Jugoslavijo, mi smo Jugoslavija, ne pa kapitalisti. Ti niso naši — in ako so tu, so po naši krivdi.

Tudi tiste psovke na gas begunce ti ne štejemo v zlo. Niso vsi taki. Upati moramo v sebe, da ustrimo za enkrat to, kar imamo, in upajmo,

da pridejo časi, ko bomo tudi mi — svobodni Jugoslavlani.

Tiho prihranjevanje polno trepenja je prekinilo besede Primorca-Jugoslavlana, kakor jih ni malo!

Kljub svoji silni bedi, sem se čutil bogatega med tako iskrenimi najbednejšimi tovariši.

Legel sem, potegnil odejo čez glavo, da bi skrnil solzo hvalečnosti tovarišu in se zavil še bolj v tisto tanko odejo, da bi ne videla Jugoslavija moje bede, bede svoje mladine, svoje nove generacije, da bi ne bilo nje in mene sram.

Zakril sem oči, da bi ne videl misli, ki mi je hotela očitati:

«Spoštujš Jugoslavijo, ki ubija svojo mladino, svojo mlado generacijo, svoj narod — sama sebi!»

Prepodil sem misel — beži! že jutri bo boljše, saj ni res tako! Potrpi malo! Toliko je bilo žrtev, zakaj bi še to malo ne prenesel!

Kadar pa je človek trezen in gleda razmere, ki vladajo med ljubljanskimi akademiki in jim pogleda približje v oči, vidi da je njih smeh le maska na obrazu, v teh obrazih pa ni življenja, ni mladosti, to so izžeta lica, njih oči iščejo, gledajo, hrepene, — kam, kdo jih razume?

Cankar pa, ki bi videl bolje in globlje, bi videl v njih dušo in bi dejal:

Glejte fanti — ni ga strah, ali sram ga je... čiste lepote ga je sram, ki jo hrani zaklenjeno v sebi, in ki je ostala neoskrunjena sredi pohujšanja v semenji krčm: neoskropljena od mlek in tuž, od kvant in kletev. Te lepote ga je sram!

(Podobe iz sanj —)

To je slika, ki pove več kot vse tisto naštevaje o dolgih dvoranah, o mrazu, o boleznih, o vojskih kasarnah in posteljah, o neredu, o izmučenosti, o cinizmu in skepticizmu, ki prevrta razdejana srca bednih akademikov.

Kdor bi vprašal: Zakaj pa študira, naj gre na železnico!

Ta bi podrl in uničil zadnjo svetlobo, ki jo hrani tak revež še v svojem srcu in je toliko kot bi dejal:

«Življenje je zato, da se dvakrat ali trikrat na dan naješ, zato delaj za plačo in zaradi plače, skratka, delaj za denar! — Živela država samih železničarjev!

Pravzaprav škoda za take besede, raje bi jih ne napisal!

Kdorkoli, ki misli resno delati z duhom, predvsem pa študent, potrebuje skromen, toda dostojen dom, kjer lahko zbrano misli in dela in se pripravlja na življenje, v koje je treba stopiti zdrave in močnega duha, kakor ga zahteva narod, ki živi z duhom časa in zahteva na svoja mesta vrednih in sposobnih mož.

Akademiki pa, v beznicah in vohih vzgojeni, pa pomenijo korake nazdol!

Beseda je resnična in težka. Rad bi jo napisal drugače, pa je ne morem.

Po svetu.

× SREDSTVA PROTI TATVINI. Mestni magistrat v Potsdamu je prišel na originalno misel, kako obravnavati električno žarnico pred tatvino. Na vsako žarnico je ustnil sledeče besede: izdelano magistratu v Potsdamu. Tako niso mogli tatviti nič več krasi žarnice, ker je bila nevarnost, da jih napis in da. Istega sredstva se je poslužila berlinska «Umetniška kavarna», v kateri so se kradle redno drago revije. Na vsako stran revije je lastnik kavarne napisal pečat: ukradeno v berlinski umetniški kavarni.

× DOBIVANJE ELEKTRICNE ENERGIJE IZ ZRAKA. Gustav Leutner, češki Nemeec, je iznašel način, kako dobiti iz zraka elektriko. Njegov sistem se razlikuje od nedavno objavljenega Paulsenovega, po katerem so spusti s plini napolnjene kovinaste balone v zračne višave, ki zbirajo potem atmosferično elektriko. Pri Leutnerjevem sistemu imamo namesto balonov 12 m visoke stebre, ki nosijo male, z nebrojnimi ostmi izdelane kovinske krogle, katere vsebujejo radioaktivne snovi. Sistem je zelo enostaven. Pri praktičnem poskusu je elektrika, ki se je nabirala v stebrih, gonila močno alarmsko napravo in veliko žarnico. Napetost je znašala 300 do 1000 voltov.

× Nov izum za slepce. Časopis «Popular Mechanics», ki izhaja v Chicagu, javlja, da se je iznašel nov način čitanja za slepce, ki je mnogo dovršenejši od Brailleovega sistema. Ta iznajdba dr. Maxa Herza je osnovana na fonografskem sprejemanju besed. Aparat sestoji iz dveh plošč. Dolnja se vrti z roko, gornja pa ima teks, ki sestoji iz samih točk. Slepce ima v ušesu slušalo, na katero čuje glasove ki jih proizvajajo točke aparata, kadar se plošče gibljejo. Tako se slepce toliko ne utrdi, ko posluša besede, kot do sedaj, ko je moral z rokami tipati črke. Cel aparat bo stal okoli 15 dolarjev, a poselina plošče okoli 15 centov. Knjige, ki je napisane po Brailleovem sistemu, se bo napisala lahko na dve plošči.

Misijski brat iz Latrone

Latron je samostan na mestu, kjer je bil doma levi razbojnik. Če gre jeruzalemski romar iz Jaffe proti Jeruzalemu, mu Bednini pokažejo Judejsko pogorje, na katerem se beji samostan očetov cistercijenzarjev — samostan Latron. V tem samostanu je baje živel naš misijski brat Joaхим. doma iz sovinčnih gorških brd okoli Prvačine.

Misijski brat Joaхим se je naveščil težkega molčočega življenja v samostanu, prijel je za potno palčko in hajdi preko Palestine, Male Azije, Carigrada in divjega Balkana v — svobodno domovino, v belo Ljubljano. Pred tedni se je pobožni, čedni in viki Joaхим pojavil v Ljubljani. Med pobožnim ženskim svetom, zlasti med ljubljanskimi terciarkami je kmalu zaslovel kot velik čudodelnik, tolažnik in ranocelnik ali «padar». Kmalu je dobil mnogo in zelo hvaležnih klientov tudi v boljših meščanskih krogih.

Pobožna «santava Mica» ga je sprejela pod svoj krov. Dala mu je stanovanje. Vsak dan ji je zato delil odpustke in blagoslove. Zval je «Santavi Mici» tudi lepo govoriti o prelepi jutrovi doželi, o bajnem Carigradu, o Balkanu in o krvoločnih Turkih, proti katerim se je več ča-

Iz teme v luč.

Roman.

Preteč ozivljen, da bi se ž njim prekeroval, sem se ravnal po njegovem nasvetu, kolikor je šlo za njegovo osebo ter nisem več govoril o tem. Pozneje sem počutil z drugim prijateljem, a z enakim uspehom. Ako mi niso hoteli verjeti ljudje, ki so me poznali izra otroških let, kako bi mogel pričakovati, da bi mi verjeli tujci? Vse, kar sem imel, da razkritje, je bilo tako negotovo in brez vsi dokazov. Saj nisem niti kraja mogel omesti, kjer se je zločin izvršil. Dognal sem, da ni bilo mogoče, da moja ljubezen odpreti nobene hiše v Walpolski ulici. In ne blizu ne daleč ni bilo nobene druge ulice tega imena. Moj prijatelj z negotovimi nogami me je moral krivo razumeti ter me pehnil do druge vrste hiš.

Prišlo mi je na misel, da bi ga poskušal s pomočjo časniškega oglasa, vendar ga nisem mogel sestaviti tako, da bi bil razumljiv zanj, ne da bi morda vzbudil sum onih, ki so bili zapleteni v zločin. Ako so zaznali moje pravo ime in stanovanje, ka-

ko lahko je utegnil eden njih že zdaj paziti name in vse, kar počnem. Enkrat so mi priznali, v drugič pa bi mi gotovo ne izkazali najmanjše milosti. Čemu bi tvegaj življenje z razkrivanjem, ki bi ga nikdo ne verjel — z obloženimi zoper ljudi, ki so mi bili nepoznani? Kaj bi mogel s tem doseči? Zdaj so morali morilci vse sledove mojega zločina že uničiti za seboj ter se rešili na varno. Čemu bi se izpostavljaj smešnosti, ki jo mora vzbuditi vsaka zgodba kakor je bila moja, ko mi ni bilo mogoče dokazati njene resničnosti? Ne, pa naj bodo grozote tiste noči kakor sanje. Naj počasi izginejo iz spomina ter se pozabijo.

Sicer pa sem moral kmalu razmišljati o drugih rečeh, o nečem, kar mi je kaj lahko preganalo vse take žalosne spomine. Moje upanje je postala gotovost. Od radosti kar blaznim. Znanost je triumfirala! Moj sovražnik me je zapustil. In pravijo mi, da je malone nemogoče, da bi se še kdaj vrnil. Svet je zopet svital! Videti morem!

Toda moje ozdravljenje je bilo dolgo in počasno. Operirali so me na obeh očesih. Najprej na enem in potem, ko je bil uspeh operacije gotov, je na drugem. Dolge mesece je

trajalo, da sem sploh smel priti iz teme. Previdno in pomalem so mi dajali svetlobe. Pa kaj mi je bilo do tega dolgega časa, ko sem vedel, da me zopet čaka svetloba! Bil sem potrpežljiv in hvaležen. Do pičice sem izpolnjeval navodila gospoda Jaya, saj sem vedel, da bom s tem skoro žel nagrado za to.

Moj slučaj so zdravili na najpreprostejši in najgotovejši operacijski način — oni način, kakor ga vedno izberejo, samo da to pripušča narava boleznih pa starost bolnikova — imenitjejo ga solucija ali absorpcija. Ko je bilo vse končano in ni bilo nobene nevarnosti, da bi se mi oko vnelo, ko sem spoznal, da morem s pomočjo močnih vzbočenih stekel priliko dobro videti za navadno namene, je gospod Jay čestital sebi in meni. Dejal je, da obeta moj slučaj biti najpopolnejše in najuspešnejše ozdravljenje, kar jih je izvršil. Moralo je biti res nekaj nenavadnega, saj mi pripovedujejo, da navaja vsaka knjiga o očeh, ki je odredaj izšla, moj slučaj kot vzgled, kaj je mogoče doseči.

Do zadnjega uhlaja ne pozabim trenutka, ko so izjavili, da je zdravljenje gotovo, ko so odvzeli povzre-

ter so mi dejali, da zdaj lahko, pa oprezno rabim oči nezasenčene.

Kolika radost, ko sem bil rešen takorekoč večne noči, mogel videti solnce, zvezde — oblake, ki jih je gnal veter po sinjem nebu! Ko sem videl zelene veje gibati se v vetru ter mi metati trepetajoče sence na pol! Gledal cvetice — včeraj še popke — danes cvet! Opazoval, kako se je širno svitilo morje pordečilo s škrlatom od zahtoda! Gledal slike, ljudi, gore reke — spoznaval obliko, barvo, postavo! Ko sem ne samo slisal, ampak tudi videl gibajoče se ustnice in smeh njih, ki so me prijeli za roko ter mi govorili prijazne besede!

V teh prvih dneh na novo mi rojene svetlobe se mi je zdel obraz vsake ženske, moškega, otroka tako dobrodošel, kakor obraz zdravnej izgubljenega in zopet najdenega prijatelja!

Po tem opisu mojega velikega veselja je pač zgolj batos, če rečem, da je bilo edino, kar mi ga je kalilo, to, da sem moral nositi ona močna vzbočena očala. Bil sem mlad in neznanško pačila so me.

«Ali ne bom nikoli mogel biti brez njih sem vprašal ves klavaru!

«To» je odgovoril gospod Jay, «je stvar, ki želim o njej govoriti z vami. Brez očal pač ne boste mogli nikdar biti. Pomnite namreč, da sem uničil, absorboiral in razkrojil ono stekla v vaših očeh, ki se jim pravi kristalna leča. Njeno mesto izpolnjuje zdaj tekočina. Ta ima visoko lomljivost. Prav pogosto se zgodi, ako vi ne odjenjate naravi, da ona odjenja vam. Ako se morete potruditi, da jo brzdate, vam bo polagoma prišla naproti. Ako naj kdo to stori, ste vi. Mladí ste, nimate nobenega poklica in vaš krah ni odvisen od vašega vida. Očala morate pač vedno nositi, ako pa želite, da bo narava delovala brez take močne pomoči, je mogoče, da se vam naposled uda. Samo je to dolgotrajen proces; malo jih je moglo ali imelo potrpljenje vztrajati; toda moja izkušnja je, da je v mnogih slučajih mogoče to storiti.»

Sklenil sem, da se zgodi tako. Ravnal sem se po njegovem nasvetu. V veliko osebno neprilichnost sem nosil očala, ki so mi samo dovoljevala reči, da sem sploh mogel videti. Pa plačilo je prišlo.

(Dalje.)

KDOR JUGOSLOVAN, TA «MARTICE» ČLAN!

svetovne vojne borili za sveto vero katoliško.

Pri «Santavi Mici» si je brat Joahim uredil laboratorij za kuhanje raznih zdravil, namenjenih bolnikom, posebno ženskega spola. Za vsa zdravila je imel enostaven recept: vino, pečin, janež, corda benedictina, rosa franciscana, trpotec, majaron, favžentroz in druga suha zelišča. Skuhana zdravila je nosil pod različnimi imeni svojim pacientom «iz usmiljenja», seveda so mu za obiske dajali bogate in dobre nagrade, nekatere še celo več, kakor bi bili veliki obiski večšega zdravnika, kajti vsi so imeli veliko upanja v skorajšnje ozdravljenje pod vplivom tajnih in svetlih besedi, ki jih je brat Joahim s pobožno zaprtimi očmi izgovarjal nad betežnimi bolniki. Joahim je bil posebno specialist pri ženskih boleznih in pri boleznih želodca. Po končanih obiskih se je pobožni misijonar prav rad pozabaval v veseli družbi.

Znal je pri rujnem vincu mnogo povedati tudi o kranjski mučenici, vodski Johanci, ki je nedavno umrla. Pripovedoval je o njej zelo pikantne storije.

Bratu Joahimu pa njegov ranocelniški in padarski posel ni uspel. Na želodcih bolne ženske so po daljšem času spoznale, da jih je pobožni brat potegnil in vlekel. Začele so ga oblegati z različnimi psovkami, mu groziti s policijo in ubogi brat je začel tem ženskam vračati njemu plačane nagrade. Imel pa je tudi nesrečo. Za njegove padarske operacije so zvedeli tudi ljubljanski nepridipravi. Začeli so mu pošiljati grozljiva pisma in Joahim jim je izplačal znatne zneske.

Joahim se bo moral, če prej ne pobežne nazaj v jutrovo deželo, zagovarjati zaradi pادارstva pred sodiščem, nepridipravi pa zaradi izsiljevanja.

nóse in moke. Od te količine se je izvozilo v Avstrijo 3.926 vagonov. V Čehoslovaško se je izvozilo 988 vagonov in to samo moke, a v ostale zemlje samo 151 vagonov moke in pšenice. Interesantno je, da je Čehoslovaška od uvoženih 988 vagonov moke izvozila iz svoje zemlje preko 800 vagonov.

Za povzročje živinoreje v Srbiji predl ministrstvo poljoprivrede tri velike razstave selske živine: konj in goved dne 23. in 24. aprila v Sabcu, 2. in 3. maja v Kruševcu in v Skoplju 24. in 25. maja.

Telefonski in telegrafni material. Komisija, ki je imela nalogo nabaviti na Dunaju in v Berlinu telefonski in telegrafni material, je nakupila 180 vagonov različne robe, od katerih jih je 100 že prispelo v Beograd.

Enotna obrtno šolstvo. Meseca maja bo pri ministrstvu trgovine in industrije konferenca vseh trgovskih in obrtniških šol, da se ustanove za vsa država na ta način americe za enoten učni načrt.

Čehoslovaški generalni konzulat ustanove v najkrajšem času na Dunaju. Konec stavke. Ravnateljstvo Alpine Montane javlja, da se je dosegel sporazum z nameščenci. Vsi obrati avstrijske Alpinske družbe so pričeli z delom. Plača se zviša od 1. marca za 25 odstotkov, za toliko tudi draginske doklade.

Dva milijardi kron posojila v Angliji. Med našim trgoviniskim ministrom in sindikatom britanskih trgovcev in industrijalcev so se vršila že dalje časa pogajanja glede najetja posojila v znesku 21 milijonov funtov, to je 525 milijonov dinarjev našega denarja. Pogajanja se razvijajo jako ugodno. Vrnilo bi se posojilo pozneje po kurzu, ki bo takrat veljaven.

Narod dela in energije. Številke amerikankega narodno-gospodarskega življenja pričajo o velikanskem uspehu dela in upravičujejo Hardingove besede: V Ameriki ne sme biti obupanih revežev. Socialna, finančna, trgovsko-industrijska in prometna statistika je svareč in bodreč klic beraški Evropi: le v delu leži blagostanje. V zadnjih desetih letih se je bogastvo vsake osebe v Severni Ameriki povečalo od 1165 dolarjev na 4700 dolarjev. Depoziti v ameriških bankah za milijarde presegajo depozite vseh bank sveta. Pred vojno so ameriške banke dolgovale inozemskim bankam pet milijard, danes jim svet dolguje deset milijard dolarjev. Dočim amerikankega prebivalstvo predstavlja samo šest odstotkov svetovnega prebivalstva, vendar daje sveta 25 odst. svetovne poljedelske produkcije, 33 odst. produkcije rud in 33 odst. manufakturnega blaga. Bank ima Severna Amerika 7933 (leta 1910 3782), ki predstavljajo kapital 1 milijardo 182 milijonov dolarjev. V teh bankah ima 11 milijonov ljudi svoje depozite s kapitalom 17 milijard dolarjev. Uvoz je l. 1920 znašal 49 dolarjev, izvoz pa 76 dolarjev na osebo. Svetovna produkcija žita je l. 1920 znašala dve milijardi bušlov, od tega so je pridelali v Severni Ameriki pa 800 milijonov bušlov.

Naše meso na Dunaju. Dunajsko časopisje poroča, da so cene mesa na tamošnjem trgu začele padati, ker je v zadnjem času dovoz iz inozemstva — zlasti iz Jugoslavije — nenavadno velik. Dnevno prispe na Dunaj nad 60.000 kilogramov govejega mesa in nad 34.000 kilogramov svinjine.

Ameriško posojilo evropskim državam. Kakor poroča «Chicago Tribune», je novi ameriški zakladni tajnik izjavil časnikiarjem, da namerava dolg taveznikov konsolidirati z razstavitvijo odplačil na 50 let. Usavitvi je dal izplačevanje posojil Grški, Liberijski in Čehoslovaški, dokler kongres ne bo odločil o posojilih drugim državam.

Ogrski državno posojilo. Ogrski finančni minister Hegedüs je stavil predlog, da se zniža obrestna mera nekaterim papirjem ogrskega državnega posojila na 5 odstotke, proti kateremu sklepa pa se je izrekel strokovni finančni odsek. Odsek utemeljuje svoj protipredlog na ta način, da bi znižanje obrestne mere državnih papirjev, ki je podobno v gotovem oziru državnemu bankrotu, škodilo v veliki meri ogrskemu kreditu.

Železničarska stavka na Grškem. Iz Skoplja javljajo 10. t. m., da je na grških progah izbruhnila stavka. Vozovi vlaka iz Soluna so ostali večeraj v Gjevgjeliju.

Nemški državni proračun za l. 1921. Debata o proračunu za l. 1921 v nemškem državnem sboru je prinesla nekaj zanimivih podatkov, ki jih tukaj navajamo. Pred vsem je treba po mnenju državnoborskega poročevalca našteti rešene vprašanje štedenja. Treba je radi tega znostaviti ves državni aparat in odpustiti eno četrtino uradnikov. Samo močna osebnost oboježena z obsečno polnomočje bi mogla v teku časa izvesti tak načrt. Državni proračunski zakon določa, da smejo v novem računskem letu izdatki doseči samo tri četrti višine onih iz leta 1920. Uprava je torej vezana izhajati samo s t. o. z. četrtinami lanskim izdatkom. Ne vstevši pošte, železnice in državne tiskarne, znašajo izdatki za novo računsko leto 47,5 milijard. Ta svota bi bila — resnel za 20 milijard manjša od one iz lanskega leta, če ne bi bilo treba pristeti k tem izdatkom dajatev, ki jih

zahleva mirovna pogodba. Skupni štečlet od 29,9 milijard, za katerega krije bi treba posojila, se pa še zviša z dodatki železnični upravi v višini 11,7 milijard in pošti v višini 2 milijard, ki jih je treba kriti iz splošnih sredstev.

Češki izvozni tarif. Kakor javljajo iz Prage, namerava praška vlada izvozno tarifo znižati za 10 odst., za nekatero blago zelo za 12 odst.

Borza 12. marca.

Beograd, valute: funti 141 do 143, franki 260 do 260,50, dolarji 26,05 do 26,20, leji 42,75 do 43,25, marke 57,75 do 58, češke krome 45,50, avstrijske krome 5,80 do 5,40, napoleonidi 124 do 125. — Devize: London 144 do 144,50, Pariz 262 do 263, Zeneva 620, Solun 283 do 290, Milan 183 do 186, Praga 47,50, Berlin 57,25 do 58, Dunaj 5 do 5,10.

Praga, devize: Berlin 12175 do 12625, Curih 1801 do 1804, Milan 282 do 284, Pariz 54850 do 55150, London 300 do 302, Newyork 7525 do 7625, Beograd 20850 do 21050, Bukarešta 10312 do 10462, Dunaj 10'05 do 11'05, Varšava 8'55 do 9'35, Zagreb 51'75 do 52'75, Budimpešta 18'40 do 19'40. — Valute: dolar 74'25 do 75'25, dinarji 199'50 do 201'50, avstrijske krome 10'05 do 11'05, funti 198 do 200, lire 379 do 381, švic. franki 1246 do 1249, marke 12175 do 12325.

Curih, devize: Berlin 9'45, Newyork 592, London 2908, Pariz 4202, Milan 2180, Praga 780, Zagreb 4'05, Bukarešta 8'10, Varšava 0'68, Dunaj 1'275, avstrijske krome 0'85.

Berlin, devize: Italije 230'25 do 230'75, London 240 do 245'50, Newyork 6863 do 6867, Pariz 546'45 do 547'50, Švica 1000'90 do 1003'10, Dunaj 14'23 do 14'27, Praga 82'40 do 82'60, Budimpešta 14'98 do 15'02.

Vremensko poročilo.

Table with columns: Dan, Čas, Temperatura, Vetrovi, Nebo, Pačnina. Data for 12. marec.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij „Jutra“. Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Ne morete spati? Niti delati? Imate nervozne bolečine? Občutek zadovoljstva vam doprine Fellerjev pravil Elza fluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki špeciální steklenici 42 K. Državna točarina posebej.

Trpite na počasni prebavi? Zaprtju? To zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza-kroglicami, 6 škatlic 18 K. — Zelodec okrepčujoča švedska tinktura, 1 steklenica 20 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller. Stabica donja, Elza-trg št. 351, Hrvatska 436 D.

Poslano.*

V «Napreju» 8. t. m. v notici s podpisom «Krojaški pomočnik» se me napada, češ da mi je bivša klerikalna vlada kot zaupniku klerikalne stranke dala koncesijo za zavod za krojenje, da sem spravljal železničarje v ječe itd. Res je, da sem ovađ bivšega krojaškega pomočnika, sedaj tajnika komunistične stranke, Botuloviča, kar je pa bila moja dolžnost v tistem kritičnem času! Prosim in zahtevam dotične krojaške pomočnike, da pridejo na dan z imeni, sicer so od mene navadni lažnjivci in zahrbtni lahavci. Jez imam spričevala v rokah, imam spričevalo od ene prvih tvrdk iz Dunaja kot krojitelj, ki sem prepričan, da ga nima nobeden podpisanih gospodov. Tudi bi mi delžna vlada ne dala dovoljenja, ko bi ne imel potrebnih dokazov! Seveda ljudi ščuvati in rovariti je boljše kot poštno delati. Da bi bil jaz zaupnik klerikalne stranke je infamna laž; vsak človek me pozna kakšnega mišljenja sem! Zato gospodje na dan z imeni, jaz pa z dokazi! Sicer pa pospejete, na evidenje pred sodiščem!

Srečko Potočnik, kroj. mojster. * Za vsebino je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor zakon zahteva.

Vajenec, pridevnik v poštni, se sprejme v krojaško obrt 607 Henrik Piller, Pročna ulica 4. 3-1

Razprodaja popolnoma novih gramofon-kib plošč, ki igrajo breigle in imajo naraven glas proti oimisi s igitrujočimi. Plošče so svetovnoznane francoske Pathé. — Naslov pri upravi „Jutra“ Sodna ulica 6. 508 B-1

Gospodarstvo

Ljubljanski trg. Mesa vseh vrst je na trgu dovolj. Kvaliteta govejega mesa v splošnem ni prvovrstna. Cena zadnji del 30 K, prvi del 28 K. Veled zelo različne kvalitete govejega mesa se bo morala uvesti klasifikacija in kvaliteti primerne določiti cena. Slanina na trgu zastaja, ker ni kupeov. Plačuje se povprek po 48 K kg. Svinjsko meso se je pričelo močnejše kupovati, cena I. vrste 32 K, II. vrste 30 K. Telečjega mesa je na trgu v izobilju, cena I. vrste 24 K, II. vrste 22 K. Veled onemogočenega izvoza je pričelohovati zopetnega padca cene telečjega mesa. Z jajci je bil trg ta teden vsaj delno založen po ceni 2 K za kos, ker se je preprečilo prekupovanje jajo po kolodvorih s tem, da je tržna straža od vsakega vlaka privedla kmetice na trg. Občinstvo se prosi, naj naznani vse omejitve po mestu, ki brez obrtnega dovoljenja kupujejo jajca in zbirajo zalogo. Ime ostane tajno. Domači sodni trg poljenjuje in se donajajo le že jabolka slabe kvalitete po ceni 8-10 K kg. Mlečno preiskuje zadnjih 14 dni so spravile na dan zopet nebroj potvorb.

Balkanska transversalna železnica. Ta veliki načrt, ki naj bi preko balkanskega polotoka vezal Jadransko morje s Črnim morjem in Rusijo, se približuje uresničitvi: Proje je ta načrt zatiral nemški «Drang nach Osten». Prvotni projekti so se izogibali iz političnih in strateških ozirov Beograda. Najlepši in najboljši projekt pred svetovno vojno je izdelal inšpektor srbskih državnih železnic inž. Van Jirača. — Danes so zahtevne in potrebe Jugoslavije druge, kakor jih je imela predvojna Srbija in na podlagi teh novih zahtev je prometno ministristvo izdelalo dva nova načrta: Prva študija je: Beograd—Zemun, Klenak, Sabac, Loznica, reka Drina, Višegrad, Poča, Savnik, Nikšić—Kotor. Ta proga ima po dve varijanti na svojem začetku in koncu. Prva polje iz Beograda čez Valjevo k Užici in se steka s prvotno progo pri Višegradu. Druga gre od Valjeva na zapad v dolino Drine k mestu Ljubovica. Končne variante so iz Nikšića čez Budvo do Kotora in iz Nikšića čez Risano na Kotor. Druga študija je: Beograd, Zemun, Sabac, Drinac, Sarajevo, Mostar, Neretva, Metković, Klek. Za to študije so uporabili plastični model, katerega so izdelali avstrijski inženirji in ki je razstavljen v Cetinjah v merilu 1:5000 v višini in 1:10.000 v dolžini. Model se nahaja v posebni železobetonski zgradbi in je položen tako, da st ga je mogoče ogledati iz pitjeje perspektive. Model sam je iz železobetonske in je položen na železobetonske nosilce. — Istočasno s tem projektom se reši tudi vprašanje centralnega kolodvora v Beogradu. Za projekt kažejo veliko zanimanje Angličani in Amerikanci. Za tehniko je to atrakcija prve vrste.

Nova tovarna hranil. V Smarci pri Kazniku se ustanavlja delniška družba «Triglava», ki bo izdelovala hranila kakor kitno kavo, kavne surrogate, marmelado in testenine ter konzerve sadja in zelenjavo. Delniška glavniča znaša 400.000 kron.

Gradnja novih železniških prog. V ministristvu za promet se bo v kratkem sestavila posebna komisija, ki bo pregledovala dela za projektiranje in gradbo novih železniških prog.

Srbsko-švicarska banka. V Beogradu se je ustanovila srbsko-švicarska banka. Glavniča znaša štiri milijone dinarjev. Banka bo podpirala trgovske stike naše trgovine s švicarsko.

Prodaja ruda iz državnih gozdov. Naša država ima na Jelovci še jako lepe, ohranjene gozdove. Kakor vsako leto se bodo letos oddale običajnim ponudbam potom skoro do 8000 plm porabnega lesa na panju. Ker je ta stalna oskrba z lesom važna za vzdržilo in procvitajočo obratovanje gorenjske žagne industrije, se opozarjajo vsi zainteresenti, da dejo na stanjšenje pogoje in poenostavijo godarski oddelek v Ljubljani in godrno oskrbnitvo v Bohinjski Bistrici, pri katerem se morajo vložiti ponudbe in vadji najkasneje do včtatega 21. marca 1921.

Nova uredba o devizah in valutah. Konferenca, ki jo je sklicalo finančno ministristvo, je končala svoje delo in ugotovila dva načelna vprašanja. Predstavniki bank so naglašali potrebo svobodnega prometa z devizami in valutami brez vmešavanja države. Predstavniki trgovine so se postavili na stališče, da so za nekaj časa potrebne gotove omejitve. Na tem stališču je tudi finančni minister. Omejitve bi obstajale v tem, da bi se kupovanje deviz dovolilo samo onim, ki bi jih potrebovali, preprečiti pa se mora vsaka spekulacija z njimi. Vsakdo, kdor bi kupil devize, bi moral s carinsko deklaracijo dokazati, da jo z devizami uvozi v našo državo blago. Vsekakor bo nova odredba boljja od sedanjih in pomeni korak naprej k slobodni trgovini z devizami in valutami.

Tvornica za krompirjev škrob. V Petrovaradinu pri Novem Sadu so ustanovili ruski inženirji s pomočjo češkega kapitala tvornico za izdelovanje krompirjevega škroba. Tvornica je pričela obratovati že lani jeseni.

Nacionalizacija tvornice. Tvornica sladkorja v Usori in tvornica spirita Butmir, ki sta bili do sedaj v rokah madžarskega in avstrijskega kapitala, sta prišli sedaj v domače roke. Soudelženi so na podjetja: Osješka tvornica sladkorja, Jugoslovenska in Zivnostenska banka. Izvoljen bil nov odbor, obstoječ iz zastopnikov imenovanih interesentov.

Obrtno gibanje v Celju. Bivši brivski salon Josipa Bianchija je kupil trgovca Franc Rozmana in odpre v njem manufakturno trgovino.

Slovensko trgovsko društvo «Merkurs» v Ljubljani naznanja svojim p. n. članom, da se vrši v soboto dne 19. t. m. ob 10. dopoldne v sejni dvorani mestnega magistrata XX. redni občni zbor. Na dnevnem redu so sledeče točke: 1.) Pozdrav predsedstva; 2.) poročilo tajnika; 3.) poročilo blaginjskega; 4.) poročilo pregledničnega računov; 5.) volitev odbora in 6.) situacijski. Og. člani prosimo, da se obnega zbora v čim večjem številu udeležijo.

Avtomobilni promet med Celjem in Vojnikom, oziroma med Celjem in Dobro se v kratkem vpelje. Konzorcij ima sedež v Vojniku.

Izpitni za stavbenike. Uradni list objavlja, da se vrše letošnji spomladanski izpiti za stavbenike od dne 30. marca do 12. aprila 1921. Prošnje je vložiti do 18. marca pri gradbeni direkciji.

Trgovsko-obrtno nadaljevalne šole se vedno ni v Kočevju. Imamo gotovo pri vseh mojstrih in trgovcih po večini samo slovenske vajence, katerih je nad 50. Trgovski gremij se seve ne zanima za slovenske vzgoje svojih vajencev, pač pa bi bilo dobro, ako se začne zanimati za to važno zadevo oddelek za trgovino ter okrajni šolski svet. Učilih moči najbrže ne bodo primanjkovali.

Jadranska banka je kupila v Beogradu palačo «Rossija» (hotel Moskva), eno največjih beograjskih zgradb. Kupna cena znaša 14 milijonov dinarjev.

Vesti o ponarejenih bankovcih. V podriinskem okrožju se je razširilo mnenje, da krojijo ponarejene novčanice državne emisije po 100 dinarjev. Zato jih prebivalstvo noče sprejemati. Te govornice so nastale vsled tega, ker so ljudje opazili razliko v barvi, s katero je na teh novčanicah označena kronska vrednost. Ukrenilo se je potrebno, da se prebivalstvo pouči, da se je označba kronske vrednosti tlakala v raznih mestih in da je zato mala razlika v barvi mogoča.

Glavna skupščina šumske industrije. Narodna šumska industrija je imela se dni v Zagrebu glavno skupščino, na kateri je bilo sklenjeno, da se razdeli dividenda 40 K, to je 10 odstotkov. Dobi ek znaša pri glavniči 24 milijonov 4 in sol milijona kron.

Izvez pšenice in moke. Po statističnih podatkih je od septembra preteklega leta, ko je privredno finančnijski komite ministrov dovolil kontigent od 15.000 vagonov pšenice za leto, je izvoženih večza skupaj 5005 vagonov pše-

Njiva

št. 4 je izšla na 28 straneh.

Četrta številka stane 8 K. Celoletna naročnina na „Njivo“ (najmanj 20 zvezkov à 24 strani) znaša 120 K, za naročnike „Jutra“ pa samo 60 K. Naroča se v upravi „Jutra“, Ljubljana, Sodna ulica 6.

Vsebina četrte številke: Economicus: V BORBI ZA USTAVO. (Ustavni načrt SLS.) Bogomil Vošnjak: USTAVNI NAČRT ZEMLJORADNIKOV. Miloš Štiber: BISTVO KMETIJSKEGA IN ROKODELSKEGA KREDITA. Cvetko Gregorič: NAŠ DRŽAVNI BUDŽET ZA LETO 1920/21. LISTEK: V. K. PONESREČENA AKCIJA. PREGLED: ZUNANJA POLITIKA: St. Jug: Iztočno vprašanje na londonski konferenci. — D.: Kemalisti in Ententa. — K.: «Reparacija» v Londonu. — Bolgarija na iztočni konferenci. — Kriza sovjetrov. — SOCIALNA POLITIKA: Joža Bohinjec: Češki zakon o stanovanjih. — KULTURA: K.: Ante Starčević. — Ogledalo. Na platnicah: Dnevnik.

Krog naročnikov „Njive“ neprestano raste. Naročite si tudi Vi t revijo slovenske napredne inteligence!

!! Za velikonočna darila !!

kupujte nove knjige Tiskovne zadruga: Dr. Fajge' Tik za fronto. Zbirka črtic, ki popisujejo dogodke v Gorici v izbruhu vojne med Italijo in Avstrijo 1915. Broš. 36 K, po pošti 4 K. A. N. ačan, Veleja. Drama. Broš. 28 K, vez. 36 K, po pošti K 1-80 več. Fr. Veber, Uvod v filozofijo. Pots in cilji, 3. — 4. zvezek. Cena 72 K, po pošti 3 K več.

Knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

Ravnokar je izšla brošurica: Svetovna vojna v pesmih in slikah, I. zvezek. Izdala in založila „Domovina“. Cena 6 rone. Dobiva se pri kolporterjih, v trafikrah in v upravi „Domovina“, Sodna ulica 6.

Zlatorog

Kdor rabi

ZLATOROG-MILO

podaljša trajnost svojega perila.

Glavno zastopstvo za Kranjsko:

R. Bunc in drug, Ljubljana, Gosposvetska c. 7.

Zlatorog

G. F. Jurásek
naglasovalec glasovirjev
v Ljubljani
Wolfova ulica 12.

Priljubljeni oglaševanje ter popravila glasovirjev in bar-
monijev specialna strokovna delnica in cen. 425 82-19

DRAGO BESELJAK
Anončni in informačni zavod,
Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

Prodaja in nakup posestev,
posojila, trgovske izravnave,
ameriške zadeve. Gospodarska
pisarna dr. IV. ČERNE, Ljub-
ljana, Miklošičeva cesta št. 6,
47 telefon 37. 387 12-10

Delavnica
za moderna in umetna tkanja kovinske čela,
umetno in stavbno ključavničarstvo
(Treibnisselner), prevzema vse v to
stroko spadajoče predmete in popravila.
70 Priporoča se 495 3-1
Ivan Ponikvar, Ljubljana
Konjuška ulica št. 1.

Stavbne parcele
po K 10.000 za enodružinske hiše s vrtom
v Sp. Šiški se prodajo.
Tavčar & Svetina
stavbno podjetje 501
Ljubljana, Gosposvetska cesta 6.

Velika hiša
s obširnimi dvoriščem in železniškim troom,
zelo pripravna za tovarno ali skladišča
72 v Ljubljani se prodajo. 505
Stavbno podjetje
Tavčar & Svetina
Ljubljana, Gosposvetska cesta 6.

Nova moška obleka
se prodaja za 1300 K.
Naslov pove Anončni zavod DRAGO
75 BESELJAK, Ljubljana. 506

**JULIO
MEINL**
D. D.

**KAVA
ČAJ
KAKAO**

Centrala: **ZAGREB.**
Podružnice:
ZAGREB: Duga ulica 6.
LJUBLJANA: Aleksandrova
cesta 1.
MARIBOR: Gosposka ul. 7.
PECUH: Kraljevska ulica 19.

**Amerikansko strojno
olje**

Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelarske stroje;
olje, strojno za težke stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje, izredno težko;
olje za cilindre;
olje proti prahu. 57 104-59

Glavna zaloga:
Medić, Rakovec & Zankl, d. z o. z.
prej A. Zankl novi sinovi.

Priporočamo domačo tvrdo: **Mali trgovski in obrtni oglasnik.** Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.

Puškarji:
Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6.
Skladišča:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]
Speditelja:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]

Trgovine:
Derenda Fran, konfekcija, manufak-
tura na debelo, najnižje cene, Emon-
ska cesta 8.
Ferd. Korn, klep. mojster, Poljanska
cesta 8.

Arhitekt in mestni stavbenik
VILJEM TREO
Ljubljana, Gosposvetska c. 10.
Telefon interurb. št. 103. Ustanovljeno l. 1850.
se priporoča za zgradbe vseh vrst ter iz-
vršuje načrte in proračune. 440 10-1

iv. Jax in sin
Dunajska c. 15., Ljubljana.

Sivalni stroj
in stroji za pletenje.
Izborna konstrukcija
in elegantna izvršitev
iz tovarne v Linca.
Ustanovljena leta 1867
Vesenje poučuje brezplačno.
Pisalni stroji „Adler“
Ceniki zastoj v franko.
Kolesa iz prvih tovarn:
Dürkopp, Styria, Waffenrad.
219 Začasno znižane cene. 10-9

Obvestilo.
Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občan-
stvo, da sprejemava nova dela in popravila
po najnižjih cenah. Sečeni čevlji v zalogi.
Turistovski čevlji domačoga iz-
delka. 522 27
Ant. in Jož. Brajer-Kapele
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

Vesine raznašalce, oziroma raznašalke
za novo ustanovljene okraje sprejme takoj
uprava „Jutra“, Sodna ulica št. 6.

Največja zaloga klavirjev in pianin v Ljubljani
tvrdka J. DOLENC 26-6
Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5
se priporoča za nakup najboljših instrumentov
izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

NOVO! Albin Ogris NOVO!
Borba za jugoslovansko državo.
Cena 32 K, po pošti K 1-80 več.
Kdor se boče poučiti, kako so agitirali naši izseljenci med svetovno vojno
v Parizu, Londonu, Rimu, Washingtonu in dr. za Jugoslavijo in kakšno
težkočo so morali premagati, naj čita Ogrisovo knjigo. Spis nudi popol-
noma nova, dosedaj pri nas nezmana dejstva. 207 7
Knjigo naročite pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Strojne tovarne in livarne
d. d.
Ljubljana. 40 28-17
Stroji za obdelovanje lesa, vodne turbine, žage,
hidravlični regulatorji, stiskalnice za klobuke, transmi-
sije, kovinski izdelki, armature, sesalke, ognjegasne
brizgalne, zvonovi, elektrotehnične potrebščine, elektro-
motorji.

**Naročajte in širite sledeče
leposlovne knjige:**
Anstale Franco-Debeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K,
po pošti pripor. 2 K 40 v več.
Dostojevskij-Levstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 36 K, vez. 50 K,
po pošti pripor. 4 K 80 v več.
Goncourt-Pastuhkin: Dekle Eliza. Roman. Broš. 10 K, vez. 16 K, po
pošti 1 K 80 v več.
Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Shakespeare-Zupančič: Sen kresna noč. Broš. 22 K, vez. 28 K, po
pošti 1 K 80 v več.
Anto Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti 1 K 80 v več.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, po pošti
2 K 60 v več.
Joripa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez.
broš. 20 K, po pošti 3 K več, II. zvez. broš. 22 K, po pošti 2 K 60 v več.
Knjige se naročajo pri založništvu:
Tiskovna zadruga v Ljubljani,
Sodna ulica 6. 65 31

Naročajte spise o naši državi:
ALBIN OGRIS, Borba za jugoslovansko državo.
Cena K 32—, po pošti K 1-80 več.
Dokumenti o jadranskem vprašanju.
Cena K 18—, po pošti K 1-80 več.
STEFAN SAGADIN, Naš sadašnji ustavni položaj.
Cena K 16—, po pošti K 1-80 več
ANTON MELIK, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev.
I. del K 18—, II. del K 42—, po pošti oba zvezka skupaj K 5-40 več.
206 8
Naročila sprejema
Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

**I. SANDRIN
LJUBLJANA** 244 26-5
Velika zaloga vsakovrstnega usnja kož, podplatov, gonilnih jermenov in boksa na debelo
Mestni trg 6.

Najnižje cene!
Jos. Stopar
manufakturna trgovina 211 6
Ljubljana, Dunajska cesta št. 5
Najvišje cene!

Novo knjige!
SIMON JENKO, Zbrani spisi.
Uredil dr. Joža Glonar. Cena K 42—, po pošti K 2-60 več.
Anatole France, Pingvinski otok.
Roman. Broš. K 42—, vez. K 52—, po pošti K 2-40 več.
Čika Jova-Gradnik, Kalamandarija.
Pesmi za otroke. Vez. K 16—, po pošti K 1-40 več. 209 10
Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Drugi posebnega nazvanja.
Tužnega srca namenjamo prežalostno vest, da je naša iskreno
ljubljen, predobro soproga, oziroma mati, stara mati, stara teta in sva-
kinja, gospa
Marija Petschnig, vdov. Plehan
hišna posestnica, svečarica in medicarica
danes, dne 12. t. m. po daljši mučni bolezni, previdna s sv. zakramenti
mirno preminila.
Pogreb b. nepozabno ranjco se bo vršil v ponedeljek, dne 14. t. m.
ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Sv. Petra cesta št. 59 na pokopališče k
Sv. Križu.
V Ljubljani, dne 12. marca 1921. 509
Rajko Petschnig, svečar in medicar, soprog. — Terezina Klein,
roj. Plehan, hči. — Viktor Plehan, vnuč. — Meta Plehan, vnu-
kinja. — Irma Plehan, sinova.
Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

+
Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani naznanja
tužno vest, da je nenadoma preminul njega dolgoletni član
sanitetni šef dr. Ivan Oražen.
Pogreb pokojnika bo v nedeljo, dne 13. t. m. ob 15. uri
izpred Narodnega doma.
510 **Odbor.**

Čebulček in žlathni semenski grah
priporoča SEVER & KOMP., Ljubljana. 438 10-2

Prostovoljna dražba
dvanaestopne bika, obstoječa s crajstini sobami, štirimi kuhinjami in dvema craloma vrt, pripravno tudi za kaku večje podjetje, se vrši dne 20. marca ob 2. uri popoldne v Ponikvah št. 41, pošta Vidam-Dobropolje. 484 3-2

Svinjsko mast, dišno, dozna kupljeno, razpošilja in po udbe sprejema od 50 kg naprej po najlj. in dnevni cenit tržaka Janko Popović, Ljubljana. 126 23-12

Prodaja se 21.000 m² sveta v Linhar-tovi ulici, koncem Ravni-čajevskega posestva. Parcela je pripravna za kakovo večje industrijsko podjetje ali za razkopačo. Pismene poudbe s navadno cenno na Al. Accotto, Ymovski pristan št. 14, Ljubljana. 437 3-2

Ure, zlatino in srebrnino
vel. kupita najceneje pri tržaki 83-93 Ivan Pakiz, Ljubljana, Stari trg 20.

Vrtinarji! ki ste merodajni za presajanje dobrih semen, uporabno, da se vam semeza iz hooemstva pravkar dopala. Ista oddajamo v najrednogo gancenico. Cenik pošljemo na zahtevo. Trgovina s semeni Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12. 808 10-10

ERJAVEC & TURK
trgovina z železnino
"pri Zlati lopati"
(prej Hamerschmidt)
Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7
147 nasproti krševniške cerkve. 36-36

Kmetovalci, pozor!
Veliko uspeha dočitate pri pravih, govedih itd., ako primoliate kmetovalni prašek REOIN, lekarinarja Picozija v Ljubljani. 687 23-24

Dražbeni oklic.
Prodalo se bo na prostovoljni javni dražbi v sredo, 10. marca 1921 ob 2. uri popoldne na prostoru Kmetijske pozornice v Ljubljani, Cigaletova ulica, vspruži podnema poslojca: 464 3-2
6 dobrih vproznih konj, več dobre ahranjene konjske oprave, razni konjski vozovi, 1 brek, 2 giga, 1 kočija, 1 zobji biev in druge malenkosti.
Bodi se lahko ogledajo na dan dražbe ob 8. uri dopolne na licu mesta.
V Ljubljani, dne 3. marca 1921.

Mestni stavbenik
IVAN BRICELJ
Ljubljana, Slomškova 19
Telefon 527 473 3
se priporoča za vsa gradbena dela, za napravo na-
- ertov in proračunov. - -

Gradbeno podjetje
ing. Dukic in drug
Ljubljana, Resljeva cesta 9
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.
410 2-2

Nov moderne urejen fotografirni atelje 476 9-2

Franjo Kunšek, Celje
Cankarjeva ulica št. 9
izvršuje slike vseh vrst v najmodernejši izpeljavi ter po zelo smernih cenah.

Klobuke in slamnike
vseh vrst, od preprostih do najkrajših tudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikov

Franc Cerar v Stobu
pošta in želez. postaja Domžale pri Ljubljani.
V popravila prevzema tudi vsa tovarna dela ter pr oblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema v naročila in moderniziranje tovaka Kovčević i Tršan v Prešernovi ulici št. 5, kjer se sprejema 304 v sredo in v soboto. 20-6

Svilarne ure, zlatinske in srebrninske strokovni urar F. Korošec, Sv. Florijana ulica 21. Vratko popravilo se izvrši vrsto s garancijo. Staro zlato in srebro se vrzame v zameno. 227 23-23

Najstarejša slovenska pleskarška in ličarska delavnica
IVAN BRICELJ,
Dunajska cesta 18,
se priporoča. Izvršitev točno, cene zmerno. 6 63-27

Vino izbrano, naravno, belo ali rdece, novo ali staro, po vrlo niski cenit na malo ali veliko, pošlja v poselnih sodih Ciglar, trgovina vina, Stubica, Ervatake, Zagorje. 229 10-10

Moške klobuke

priporoča 808 3-3
Gg. klobučarjem in trgovcem pošiljam na zahtevo vzorec.
Čadež - Ljubljana
Mestni trg.

„JADRAN“
d. z. o. z. 21 104-29
Liubljana, Dunajska cesta št. 9
ina v skladu in oddaja po najnižjih cenah:
Pšenično moko prvovratno banaško, koruzo, oves, pšenične otrobe, pšenično moko za krmo, prosono kašo, ješpranj, sladkor beli suhi kristal, češki v kockah, kava, olje najfinjše namizno, riž, južno sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, slive bosanske zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej safonski, belo čiščen, bencin v zabojih, sveče, sol morsko in nemško belo, testenine vseh vrst, kolinsko kavo in praženo jetmenovo kavo, kolomaz jamčeno oljnat izdelek v zabojkih in škaticah vseh velikosti, milo pralno, kristalno sodó, portland cement, čevlje moske, deške in ženske, trpežno ročno delo v vseh številkah, ter različno drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna potrežba.

DELNIŠKA TISKARNA
Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 16.
Izdajajo vsakovrstne tiskovine za urade, trgovce in obrtnike, društva, zasebnike. Knjige, brošure, časopise. Točna izvedba, zmerno cene. Zaloga uradnih tiskovin za okrajna glavarstva

Umetniške tiskovine, barvoilske oseh vrst izvršuje tiskarna, ki je opremljena z vsemi najmodernejšimi stroji, pripravami in tehničnim materijalom, najhitreje in dovršeno strokovnjaško

LASTNA KNJIGOVEZNIKA
izvršuje knjigoveška dela od najprostejša do najfinjše vrste

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepleškano bišo, polistiro in lakiranje raznih „koles“ v peči, naj se obrne na trdko
Tone Malgaj, slavni in pohišveni pleskar in ličar
Liubljana, Kolodvorska ulica 6.

STAMPILJE
GRAVEUR
ANT. ČERNE
LJUBLJANA
DVOJNI TRG
Vse vrste kovin, ručnin in kemikalij ter vse industrijske trdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. Eksport.
409 23-2

Jadranska montanska družba
Brzojavni: „Montana“ d. z. o. z. Telefon 51 9.
Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)
Prodaja in kupuje Vse vrste kovin, ručnin in kemikalij ter vse industrijske trdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. Eksport.
na debelo: Import. 409 23-2

Naročajte
Ljubljanski Zvon
letnik 1921.
Ljubljanski Zvon je najstarejši in najboljši slovenski leposlovni mesečnik. Novi letnik prinaša celo vrsto povesti in člankov, ki bodo zapimali vsakogar. Izšel je popolnoma novi oprami.
306 33
Celoletna naročnina znaša 180 K, polletna 90 K, četrtletna 45 K. Izlaja vsak mesec.
Upravništvo Ljubljanskega Zvona
Ljubljana, Sodna ulica 6.

F. BRUMAT
Ljubljana 426 52-26
Manufaktura in tkanine
Mestni trg 25/1.
Konkurenčne cene!

Gramofone, plošče, godbene avtomate, igle, peresa, posamezne dele edino pri tržaki 582 45-14
A. RASBERGER
Ljubljana, Sodna ulica 5.
Mehanika delavnica za vsa popravila in druge preklezo mehanike.

Banka „Slavija“
ki je po svojih sredih najmočnejši slovenski zavod med varovalnicami, ki ponujajo v Jugoslaviji, se priporoča za sklenitev vsakovrstnih varovanj, kakor na življe, je, proti omejenim, polnara, vnoski tavniti in za jamstvena varovanja.
Posebno se priporoča v življenjskem oddelku, kjer stvaruje po vseh možnih kombinacijah pod malo ugodnimi pogoji.
Police banke „Slavije“ voljajo tudi kot fentibezna zavotja za jugoslovanske častnike.
Vsakomur pojasnila daje drage volje 422 3-3
generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani.

Pivovarna „UNION“ Ljubljana-Spodnja Šiška
Telefon št. 311. Brzojavni naslov: Pivovarna, Ljubljana.
priporoča svoje izberno pivo v sedeh in steklenicah. Dobe se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska piča zelo priporočljive. 43 62-23

: Jadranska banka :
sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Zrst, Wien. 9 52-28
Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v te- in izozemstvu.